



# ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2004

ΤΕΥΧΟΣ 2

## Περιεχόμενα

### 1 Διεθνής Ημέρα Μουσείων 2004

1 Εισήγηση

2 Τα σύγχρονα Κέντρα Επιστήμης και Τεχνολογίας

3 Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία - Ενδείξεις, Νύξεις

4 Διεθνής προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς - Σύμβαση της UNESCO

5 Άυλη πολιτιστική κληρονομιά και τεχνολογία

### 7 Συνέδρια - Συμπόσια

### 9 Νέα Μουσεία

12 Εκθέσεις με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων

### 17 Νέες Εκδόσεις

19 20ο Παγκόσμιο Συνέδριο και 21η Γενική Συνέλευση του ICOM - Σεούλ 2004

19 Το Συνέδριο της Διεθνούς Επιτροπής Πανεπιστημιακών Συλλογών και Μουσείων (UMAC)

20 Η Διεθνής Επιτροπή Περιφερειακών Μουσείων (ICR)

## Διεθνής Ημέρα Μουσείων 2004

Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM), με την πεποίθηση ότι τα Μουσεία πρέπει να είναι «φορείς πολιτισμικών ανταλλαγών με σκοπό την ανάπτυξη της μόρφωσης και της αμοιβαίας κατανόησης, τη συνεργασία και την ειρήνη ανάμεσα στους λαούς», καθιέρωσε ήδη από το 1977 τη 18η Μαΐου ως Διεθνή Ημέρα Μουσείων.

Κάθε χρόνο, παράλληλα με το γενικότερο μήνυμα του εορτασμού, διερευνάται άμεσα και ένα ειδικό θέμα που συνδέεται με τα μουσεία και τον πολιτισμό. Για το 2004 το ICOM επέλεξε το θέμα «Μουσεία και άυλη πολιτιστική κληρονομιά».

Με την ευκαιρία του εορτασμού διοργανώθηκαν, στο διάστημα από 6-23 Μαΐου, ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Το Ελληνικό Τμήμα του ICOM αποφάσισε επίσης τιμώμενο Μουσείο -Ίδρυμα για το 2004 να είναι το Ίδρυμα Ευγενίδου που με τις δραστηριότητές του, επί πενήντα περίπου χρόνια, έχει καταξιωθεί στην ελληνική κοινωνία και έχει συμβάλει στην εξοικείωση του κοινού με την επιστήμη και την τεχνολογία.

Η κύρια εκδήλωση του εορτασμού πραγματοποιήθηκε την Τρίτη, 18 Μαΐου, στο Αμφιθέατρο του Ευγενιδείου Ιδρύματος στη Λεωφ. Συγγρού, όπου οι παρευρισκόμενοι, εκτός από τις ομιλίες, είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν στο Ψηφιακό Πλανητάριο την πλανηταρική παράσταση «Κοσμική Οδύσσεια».

Χαιρετισμό στην εκδήλωση απηύθυνε ο υφυπουργός Πολιτισμού κ. Πέτρος Τατούλης. Στη συζήτηση στρογγυλής τράπεζας που ακολούθησε, μετά από

σύντομη εισήγηση της Προέδρου του Ελληνικού Τμήματος του ICOM κ. Τέτης Χατζηνικολάου, θέματα σχετικά με τον εορτασμό ανέπτυξαν οι κ. Διονύσιος Σιμόπουλος, διευθυντής του Ευγενιδείου Ιδρύματος, και Δημήτριος Αγραφιώτης, καθηγητής της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, καθώς και οι κ. Δάφνη Βουδούρη, επίκουρο καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου, και Ρένα Λουτζάκη, λέκτορας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Παρατίθενται περιλήψεις των ομιλιών τους.

## Εισήγηση

της Τ. Χατζηνικολάου

Το θέμα του φετινού εορτασμού «Μουσεία και άυλη πολιτιστική κληρονομιά» είναι γεγονός ότι προκαλεί ερωτηματικά. Μέχρι πρόσφατα τα μουσεία είχαν ορίσει ως αποκλειστικό τους προορισμό τη διάσωση, μελέτη και ανάδειξη των υλικών μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του. Χωρίς να παραγνωρίζουν τη σημασία και τον πλούτο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς –πολλά μουσεία έχουν ήδη συγκροτήσει αξιόλογα αρχεία– δεν είχαν εκδηλώσει, επί μακρό χρονικό διάστημα, συστηματικό ενδιαφέρον για τη μελέτη, την ανάδειξη και την προβολή της.

Συνέχεια από τη σελ. 1

Η μεγάλη στροφή έγινε το 1989, όταν η Γενική Συνέλευση της UNESCO υιοθέτησε τη «Σύσταση για τη διάσωση του παραδοσιακού και του λαϊκού πολιτισμού». Τότε άνοιξε και τυπικά ο δρόμος για την αναγνώριση των άυλων πολιτιστικών αγαθών ως συστατικών στοιχείων της έννοιας της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μετά από πολυετή επιστημονική επεξεργασία σε παγκόσμια κλίμακα, με συναντήσεις ειδικών, συνέδρια, μελέτες κ.ά., η 32η Γενική Συνέλευση της UNESCO ψήφισε τον Οκτώβριο του 2003 τη «Σύμβαση για τη διάσωση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς», που σκοπό είχε να συμπληρώσει τη «Σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς» που είχε υπογραφεί το 1972.

Με τη διερεύνηση της έννοιας της πολιτιστικής κληρονομιάς άρχισε να αλλάζει και η οπτική των μουσείων. Οι υλικές μαρτυρίες δεν αποτελούν πλέον από μόνες τους ικανά τεκμήρια για τον προσδιορισμό και τη μελέτη της «ταυτότητας» ή καλύτερα «των ταυτοτήτων» που τα μουσεία επιθυμούν να αναδείξουν. Και τούτο, γιατί κάθε αντικείμενο έχει, θα μπορούσαμε να πούμε, δύο διαστάσεις: τη φυσική (τη μορφή) και τη συμβολική, τη μεταφορική δηλαδή σημασία που του προσδίδουν οι ερμηνείες που επιδέχεται η συλλογική μνήμη και η δυνατότητα να χρησιμεύσει ως συνδετικός κρίκος του παρελθόντος με το παρόν. Έτσι, οι υλικές μαρτυρίες γίνονται το υπόβαθρο πάνω στο οποίο αναπτύσσονται οι ιστορίες των ανθρώπων.

Η νέα αυτή οπτική αγγίζει πολλούς τύπους μουσείων. Πρώτα απ' όλα τα λαογραφικά/εθνολογικά μουσεία, που δεν παραθέτουν πλέον ταξινομημένα κατά είδος ή κατά χρήση τα αντικείμενα του παραδοσιακού πολιτισμού, αλλά επιδιώκουν να έχουν ως επίκεντρο τον άνθρωπο και τις δραστηριότητές του σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό τοπίο. Ακολουθούν τα θεατρικά μουσεία, που προσπαθούν να διασώσουν τη μνήμη του θεάτρου, την αίσθηση –πέρα από τα υλικά κατάλοιπα– μιας θεατρικής παράστασης, καθώς και τα μουσεία επιστημών και τεχνολογίας, που καταγράφουν τις λαϊκές κοσμοθεωρίες και προσπαθούν να διασώσουν τις παραδοσιακές τεχνικές. Η προσέγγιση αυτή σέβεται και αναδεικνύει την πολιτιστική ποικιλομορφία, εμπλουτίζοντας ουσιαστικά την ιστορική γνώση. Η πολιτεία, με τον Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», έχει καθορίσει το νομικό πλαίσιο για την προστασία των άυλων πολιτιστικών αγαθών. Πολλοί, ωστόσο, παράγοντες, όπως η παγκοσμιοποίηση, η ανάπτυξη του τουρισμού, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η αστυφιλία και οι ένοπλες συρράξεις, απειλούν στις μέρες μας την άυλη πολιτιστική κληρονομιά. Τα μουσεία μπορούν να συνεισφέρουν στη διάσωσή της με ερευνητικά προγράμματα και καταγραφές, αξιοποιώντας τα μέσα

που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία. Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων και το Ελληνικό Τμήμα του ICOM έχουν επίσης τη δυνατότητα αλλά και τη βούληση να βοηθήσουν τα μουσεία στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στη νέα μεγάλη αυτή πρόκληση της εποχής μας.

## Τα σύγχρονα Κέντρα Επιστήμης και Τεχνολογίας

του Δ.Π. Σιμόπουλου

Τα σύγχρονα Κέντρα Επιστήμης και Τεχνολογίας (Science and Technology Centers) είναι μια εξελικτική μορφή εκθετηρίων που, ενώ πολλές φορές αποκαλούνται μουσεία του 21ου αιώνα, εν τούτοις, δεν είναι μουσεία με την έννοια που αποδίδαμε μέχρι τώρα σ' αυτό τον θεσμό. Ο κύριος σκοπός των σύγχρονων αυτών Κέντρων δεν είναι τόσο η μουσειακή διαφύλαξη και η παρουσίαση του παρελθόντος όσο το κέντρισμα του ενδιαφέροντος των επισκεπτών για την επιστήμη και την τεχνολογία με τρόπους και τεχνικές που κάνουν τη μάθηση πιο ευχάριστη, μια διαδικασία δηλαδή επιμορφωτικής ψυχαγωγίας.

Τα Κέντρα Επιστήμης και Τεχνολογίας είναι βασικά μουσεία ιδεών. Αντί για μια συλλογή αντικειμένων, παρουσιάζουν μια συλλογή φαινομένων, με κύριο σκοπό να εμφυσήσουν στους επισκέπτες τους το συναίσθημα της άμεσης σύνδεσης με το φυσικό περιβάλλον και τους νόμους που το διέπουν, αντί να δημιουργούν απλά και μόνον το συναίσθημα του θαυμασμού και του δέους. Έτσι, το κύριο ενδιαφέρον αυτών των Κέντρων είναι να αποδείξουν στους επισκέπτες τους, όλων των ηλικιών και όλων των μορφωτικών επιπέδων, ότι οι έννοιες και οι εφαρμογές της επιστήμης και της τεχνολογίας επηρεάζουν, καλώς ή κακώς, τη ζωή μας και το περιβάλλον μας, και γι' αυτό είναι απαραίτητη η κατανόησή τους από όλους μας.

Σ' αυτά τα Κέντρα έχει δημιουργηθεί μια αυξανόμενη τάση να παρουσιάζονται η επιστήμη και τα φαινόμενα της φύσης με μια διαδικασία στην οποία το άτομο συμμετέχει: επηρεάζει και επηρεάζεται από το έκθεμα άμεσα και όχι μόνο με τη σκέψη ή τη διανόησή του. Αυτού του είδους η διαδικασία έκθεσης και παρουσίασης αποκαλείται «συμμετοχική» ή «διαδραστική». Με την άμεση και συνεχή συμμετοχή τους, οι επισκέπτες μπορούν να αντιμετωπίσουν την επιστήμη ως μια ψυχαγωγική (με όλη τη σημασία της λέξης) και ζωντανή διαδικασία και όχι, όπως συμβαίνει συνήθως, ως μια στατική και απρόσιτη συλλογή γνώσεων και γεγονότων. Η άμεση και ενεργός συμμετοχή και η αλληλεπίδραση σ' ό,τι αφορά

τους φυσικούς νόμους μπορεί να εξάψει τη φαντασία και την περιέργεια και να ενδυναμώσει τη χαρά της μάθησης και το συναίσθημα ότι ο κόσμος που μας περιβάλλει μπορεί να γίνει κατανοητός.

Δύο είναι τα βασικά στοιχεία που κάνουν τα σύγχρονα «Επιστημονικά Κέντρα» να λειτουργούν ως διεγερτικά της φαντασίας και της δημιουργικότητας, τονώνοντας συγχρόνως τη διάθεση των επισκεπτών για άμεση και ενεργό συμμετοχή. Το πρώτο είναι η αντίληψη ότι ένα τέτοιο Κέντρο δεν είναι, ούτε μπορεί να είναι, μια τρισδιάστατη επιστημονική εγκυκλοπαίδεια, και δεύτερον ότι κάθε Κέντρο πρέπει να αυτοπεριορίζεται θεματικά για να μπορεί να καλύψει σωστά το θέμα του. Ένα σωστά διαρθρωμένο Κέντρο, στην προσπάθειά του να προσφέρει πολλές και άμεσες εμπειρίες στους επισκέπτες του, πρέπει να περιορίσει τους τομείς της επιστήμης που θα καλύψει, ενώ συγχρόνως τα εκθέματά του θα πρέπει να απευθύνονται σε επισκέπτες κάθε ηλικίας, μορφωτικού επιπέδου, γνωστικών δυνατοτήτων, διαθέσιμου χρόνου και σκοπού επίσκεψης. Είναι ουτοπικό να πιστεύει κανείς ότι καθένα από τα εκθέματα ενός τέτοιου Κέντρου μπορεί ή πρέπει να προσελκύει το ενδιαφέρον του κάθε επισκέπτη.

Αλλά και η τοποθέτηση του κάθε εκθέματος και ο τρόπος παρουσίασής του, σε σχέση με τα υπόλοιπα εκθέματα, πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να ευνοεί και να ενθαρρύνει την ατομική συμμετοχή. Σε τελική ανάλυση δεν πρέπει να υπάρχει κάποια ιδιαίτερη αρχή και κάποιο ιδιαίτερο τέλος στην περιήγηση και την εξερεύνηση. Αντίθετα, η χωροθέτηση πρέπει να ενθαρρύνει τον επισκέπτη να περιπλανάται μέχρις ότου βρει κάτι που θα του κινήσει το ενδιαφέρον και θα του αποσπάσει την προσοχή. Μιλάμε δηλαδή για αδόμητες φαινομενικά αίθουσες, όπου οι επισκέπτες όλων των ηλικιών θα μπορούν να βρουν πλούσια, ευχάριστα και ελκυστικά κίνητρα, τα οποία θα τους προκαλέσουν να εξερευνήσουν και να ανακαλύψουν μόνοι τους, χωρίς καμιά άλλη καθοδήγηση, τα φαινόμενα της φύσης.

Αυτό που προσπαθούν να μεταδώσουν τα Κέντρα αυτά είναι ένας άλλος τρόπος αντιμετώπισης και κατανόησης της φύσης, της επιστήμης και της τεχνολογίας, χωρίς να χρειαστεί οποιαδήποτε υπεραπλούστευση των επιστημονικών ιδεών, που θα αλλοίωνε επικίνδυνα την ουσία των παρουσιαζόμενων εννοιών. Αυτή η αντιμετώπιση κάνει τα σύγχρονα «Επιστημονικά Κέντρα» να ξεπερνάνε τις οποιοσδήποτε προσπάθειες κατηγοριοποίησης της επιστήμης και να επιδεικνύουν άμεσα την αλληλεξάρτηση και αλληλοεπικάλυψη των διαφόρων τομέων της, με την έννοια π.χ. ότι η σχέση ήχου και ακοής μπορεί να οδηγήσει σε μια διερεύνηση της συμπεριφοράς

των κυμάτων, και από εκεί σε ορισμένες απόψεις της οπτικής, του φωτός και του ηλεκτρισμού. Μ' αυτή την αντιμετώπιση ο επισκέπτης οδηγείται να αναζητήσει τις επιστημονικές διαδικασίες και όχι κάποια στείρα «σωστή απάντηση».

## Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία - Ενδείξεις, Νύξεις

του Δ. Αγραφιώτη

Εν αρχή σημειώνω μερικές επισημάνσεις-ερωτήσεις:

- Σε πολλές ταινίες γουέστερν, όπως λέγονται, οι Ινδιάνοι μεταφέρουν τους τραυματισμένους συμπολεμιστές τους με τη βοήθεια των αλόγων και ενός συστήματος με ξύλινα στηρίγματα, δηλαδή απουσιάζει ο τροχός.

- Πριν την άφιξη των Ευρωπαίων θαλασσοπόρων, για χιλιάδες χρόνια, οι κάτοικοι των νησιών του Ειρηνικού ωκεανού ταξίδευαν με πολύ απλές βάρκες και χωρίς βοήθεια οργάνων, μόνο με τη στοιχειώδη ανάγνωση των άστρων και τη συσσωρευμένη γνώση των ρευμάτων.

- Η κινητή τηλεφωνία είχε στις μέρες μας μια εκπληκτική εξάπλωση (πέρα από κάθε πρόβλεψη) σε όλα τα σημεία του πλανήτη, σε όλες τις χώρες, πλούσιες και φτωχές.

- Οι σύγχρονες κοινωνίες έχουν εισέλθει σε μια φάση ερευνών που αφορούν την υπόσταση και τη λειτουργία του εγκεφάλου, ώστε να υπάρχει η υποψία ότι πρόκειται για μια νέα Δαρβινική επανάσταση.

Μέσα από τις επισημάνσεις αυτές αναδύονται πολλοί προβληματισμοί. Γιατί μια κοινωνία δεν μπορεί να ανακαλύψει μια τεχνική ή να συλλάβει και να παράγει ένα τεχνικό αντικείμενο – οι Ινδιάνοι τον τροχό, οι Κινέζοι το αλφάβητο, οι εθνότητες του Αμαζονίου τη γραφή; Τι καθορίζει και μορφοποιεί εντέλει την τεχνολογία; Ή μήπως ισχύει ο αντίθετος; Τι μπορεί να είναι μια «κοινωνία της γνώσης»; Ποια θα είναι η ιστορική τύχη της «επιστημονικής γνώσης»; Θα ήταν δυνατόν να προστεθούν και άλλα ερωτήματα, αλλά υπάρχει ένα καίριο ερώτημα που διατρέχει εγκάρσια τα προαναφερόμενα: είναι αυτά τα ερωτήματα καθαυτά επιστημονικά, ή κατά πόσο επιδέχονται εντέλει επιστημονική ανάλυση;

Τα τελευταία περίπου πενήντα χρόνια πολλά επιστημονικά εγχειρήματα, ποικίλες έρευνες και άρθρα, περιοδικά και βιβλία έχουν στρέψει το ενδιαφέρον τους στο τρίπτυχο «Επιστήμη-Τεχνολογία-Κοινωνία», που φιλοδοξεί να δώσει στοιχεία-απαντήσεις για την υπόσταση της «τεχνικής», της «τεχνολογίας», της «γνώσης» – λανθάνουσας, ρητής, επιστημονικής, συλλογικής, ατομικής – σε συσχέτιση με τις ιδιοτυπίες του κοινωνικοπολιτιστικού γίνεσθαι των σύγχρονων αλλά και των μη βιομηχανικών κοινωνιών. Το γνωστικό αυτό δυναμικό δεν είναι το

ίδιο σε όλες τις κοινωνίες. Οι ισχυρές επιστημονικά χώρες είναι κατά κανόνα αυτές που έχουν αναπτύξει πιο συστηματικά το τρίπτυχο «Επιστήμη-Τεχνολογία- Κοινωνία».

Καθώς η σημερινή συνάντηση και η φετινή Ημέρα Μουσείων είναι αφιερωμένες στα επιστημονικά μουσεία, θα ήταν σημαντικό να δειχθεί το πώς αυτός ο επιστημονικός τρόπος προσέγγισης διερευνά-ιχνηλατεί το αίτημα του «επιστημονικού μουσείου». Συνήθως τα μουσεία είναι αφιερωμένα στη συγκράτηση-συγκρότηση του παρελθόντος, ενώ η επιστήμη είναι στραμμένη στο μέλλον και στο «διηλεκές» ξεπέραςμα της παραδεδεγμένης γνώσης. Δεν είναι λοιπόν παράδοξο να «κρατηθεί» η επιστήμη στα μουσεία; Υπάρχει τόσο μεγάλο χάσμα ανάμεσα στην παραγωγή της «τεχνο-επιστήμης» και στην αποδοχή της, ώστε να υπάρχει αίτημα (πολλαπλής υφής), στο οποίο καλείται να απαντήσει το επιστημονικό μουσείο; Μήπως ο θεσμός του μουσείου, όπως έχει μέχρι σήμερα διαμορφωθεί, δεν επαρκεί ή δεν αντιστοιχεί στις απαντήσεις του «επιστημονικού» μουσείου; Γιατί ένα μουσείο επιστήμης και τεχνολογίας θα πρέπει να έχει συγκεκριμένες συντεταγμένες χρόνου και χώρου; Να εκθέτει τι; Τις διαδικασίες ή τα προϊόντα της επιστημονικο-τεχνολογικής «περιπέτειας»; Γιατί να μην υπάρξει μια ουσιαστική «τεχνολογικο-επιστημονική δημοκρατία», που δεν θα καθιστούσε ίσως αναγκαία την ύπαρξη μουσείου, μια και οι κάτοικοι των σύγχρονων κοινωνιών θα συμμετείχαν στην ανάπτυξη της τεχνο-επιστήμης (technoscience);

Οι απαντήσεις σ' αυτά τα ερωτήματα δεν είναι εύκολες ούτε μονοσήμαντες και κυρίως απαιτούν επεξεργασία και έρευνα. Εδώ επιχειρείται μια πρώτη κατάδειξη για το πώς επιστήμονες, υπεύθυνοι μουσείων, καλλιτέχνες, τεχνικοί και άλλοι θα μπορούσαν να μπολιάσουν τη δράση τους με την ειδική απόχρωση, την ειδική προβληματική του τριωνύμου «Επιστήμη-Τεχνολογία-Κοινωνία».

## Διεθνής προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς: Η Σύμβαση της UNESCO του 2003

της Δ. Βουδούρη

Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά, πηγή ταυτότητας, δημιουργικότητας, πολιτιστικής διαφορετικότητας και παράγων της αειφόρου αναπτύξεως, αποτελεί αντικείμενο αυξανόμενου ενδιαφέροντος της διεθνούς κοινότητας, δεδομένου και του ιδιαίτερα ευάλωτου χαρακτήρα της σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης.

Έτσι, στις 17 Οκτωβρίου 2003, υιοθετήθηκε από την UNESCO η Σύμβαση για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, αποτέλεσμα της τριαντάχρονης ενασχόλησης του Οργανισμού με

σχετικά θέματα. Στο πλαίσιο αυτό είχε εκδοθεί το 1989 η Σύσταση για την προστασία του παραδοσιακού και λαϊκού πολιτισμού, η οποία, ωστόσο, δεν βρήκε την επιδιωκόμενη ανταπόκριση στα κράτη-μέλη, λόγω και του μη νομικά δεσμευτικού χαρακτήρα της. Είχαν υιοθετηθεί στο μεταξύ ειδικά προγράμματα, κυρίως το πρόγραμμα των «Ζώντων ανθρωπίνων θησαυρών» (1993) και η «Ανακήρυξη των αριστουργημάτων της προφορικής και άυλης κληρονομιάς της ανθρωπότητας» (1998).

Με τη Σύμβαση του 2003 καλύπτεται ένα κενό στη διεθνή νομική προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, που επικεντρωνόταν έως τότε στις υλικές συνιστώσες της. Η έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς διευρύνεται περαιτέρω, σε συνάρτηση με την αποδοχή μιας ευρείας έννοιας της κουλτούρας, ανθρωπολογικής προέλευσης. Ως πρότυπο χρησιμοποιήθηκε η Σύμβαση του 1972 για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, η οποία θεωρείται η πιο επιτυχημένη από άποψη αριθμού συμβαλλομένων κρατών, αλλά δυτικοκεντρική ως προς την εφαρμογή της. Παράλληλα, τονίζεται η αλληλεξάρτηση μεταξύ άυλης (intangible, immatériel) και υλικής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, η διάκριση μεταξύ των οποίων δεν είναι άλλωστε πάντα ευχερής.

Κρίσιμο και συγχρόνως σύνθετο, λόγω του δυναμικού και εν πολλοίς «ασύλληπτου» χαρακτήρα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, είναι το θέμα του ορισμού της. Ο ορισμός που δίνει η Σύμβαση, σε αντιδιαστολή προς τον αντίστοιχο της Σύστασης του 1989, δεν εστιάζεται στα προϊόντα αλλά στη διαδικασία δημιουργίας και μεταβίβασης της άυλης κληρονομιάς, καθώς και στους φορείς της, κοινότητες, κοινωνικές ομάδες, ενίοτε και άτομα. Ο ορισμός αυτός, αν και ανοιχτός και εξελίξιμος, θέτει ζητήματα ερμηνείας. Στην ενδεικτική καταγραφή συγκαταλέγονται στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά «οι προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας ως σχήματος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, οι παραστατικές τέχνες, οι κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορτασμοί, οι γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν και οι δεξιότητες που σχετίζονται με την παραδοσιακή χειροτεχνία».

Η προστασία ή, ίσως ορθότερα, η διαφύλαξη (safeguard) της άυλης κληρονομιάς νοείται ως σύνολο μέτρων που στοχεύουν στη διασφάλιση της βιωσιμότητάς της, συμπεριλαμβανομένων μέτρων εντοπισμού, τεκμηρίωσης, έρευνας, διατήρησης, προαγωγής, μετάδοσης και αναβίωσης των διαφόρων πτυχών της.

Προβλέπεται κατ' αρχάς η λήψη των αναγκαίων μέτρων σε εθνικό επίπεδο, με έμφαση στην κατάρτιση καταλόγων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Σε διεθνές επίπεδο προβλέπεται η κατάρτιση αφενός ενός αντιπροσωπευτικού καταλόγου

της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας (στον οποίο ενσωματώνονται, με μεταβατική διάταξη, και τα κηρυγμένα αριστουργήματα της προφορικής και άυλης κληρονομιάς), και αφετέρου ενός καταλόγου της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που χρειάζεται επείγουσα προστασία. Θεσμοθετείται ένας μηχανισμός διεθνούς συνδρομής, ένα χρηματοδοτικό ταμείο. Η συνεισφορά μάλιστα των συμβαλλομένων κρατών αποτέλεσε θέμα έντονης αντιπαράθεσης και προέκυψε η ανάγκη θέσπισης ειδικών οργάνων για την εφαρμογή της Σύμβασης (Γενική Συνέλευση των Συμβαλλομένων Κρατών, Διακυβερνητική Επιτροπή).

Η νέα Σύμβαση, η οποία δεν έχει τεθεί ακόμα σε ισχύ, συνιστά ένα σημαντικό βήμα προς την ισόρροπη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, στις ποικίλες εκφάνσεις της και σε σύνδεση με το περιβάλλον της, αποτελώντας παράλληλα αφορμή για ένα γενικότερο προβληματισμό.

Στα θετικά της Σύμβασης συγκαταλέγονται το ότι επιχειρεί να προαγάγει, σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο, την ευαισθησία για την αξία και την ανάγκη σεβασμού της άυλης κληρονομιάς, να οργανώσει μια διεθνή συνεργασία και βοήθεια για τη διαφύλαξή της, και να παρακινήσει τα κράτη-μέλη να υιοθετήσουν ανάλογες εθνικές πολιτικές, με συμμετοχή μάλιστα των ίδιων των φορέων της κληρονομιάς αυτής.

Ο ρόλος ωστόσο των φορέων αυτών, ιδίως των κοινοτήτων που δημιουργούν, αναδημιουργούν και μεταδίδουν την κληρονομιά, περιορίστηκε στην πορεία επεξεργασίας της Σύμβασης υπέρ του πρωτεύοντος ρόλου των κρατών τα οποία καταρτίζουν τους εθνικούς καταλόγους, προτείνουν τις εγγραφές στους διεθνείς καταλόγους και ζητούν διεθνή συνδρομή. Μήπως όμως στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων τα εθνικά κράτη τείνουν να επιλέξουν και να χρησιμοποιήσουν στοιχεία που υπηρετούν την ενδυνάμωση της εθνικής ταυτότητας και ομοιογένειας, καταστέλλοντας συγχρόνως, ή έστω παραγνωρίζοντας, στοιχεία της άυλης κληρονομιάς, δηλαδή της ιδιαίτερης ταυτότητας μειονοτικών ομάδων;

Ένα βασικό ερώτημα που εγείρεται, πάντως, είναι αν και με ποιο τρόπο θα μπορέσει η άυλη πολιτιστική κληρονομιά –που σ' αντίθεση με την υλική είναι ζωντανή, αναδημιουργείται και εξελίσσεται διαρκώς– να διαφυλαχθεί χωρίς να «μουσειοποιηθεί» και να αποστεωθεί. Η αναγνώριση και καταλογράφηση στοιχείων της μήπως κινδυνεύει να επιφέρει την εμπορευματοποίηση και τυποποίησή τους από την τουριστική βιομηχανία και τη βιομηχανία της ψυχαγωγίας; Μέχρι ποίου σημείου, εξάλλου, είναι εφικτό αλλά και σκόπιμο να διασφαλιστεί, μέσω μάλιστα μιας διεθνούς συμβάσεως, η βιωσιμότητα ή και η αναβίωση πολιτιστικών πρακτικών που η κοινότητα-φορέας εγκαταλείπει; Ή μήπως η εξέλιξή τους εμπεριέχει εν δυνάμει

και την εξαφάνισή τους, οπότε στερείται νοήματος η τεχνητή διαφύλαξή τους με εξωτερικές ενέσεις;

Η διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, στην πολυμορφία της, αποτελεί εντέλει ένα στοιχείο ανοιχτό στο αύριο.

## Άυλη πολιτιστική κληρονομιά και τεχνολογία

της Ρ. Λουτζάκη

Ο όρος «άυλη πολιτιστική κληρονομιά» αναφέρεται κυρίως σε γεγονότα και καταστάσεις που δεν καταγράφονται, όπως για παράδειγμα οι ιστορίες και τα παραμύθια που διηγούνται κάποια άτομα, οι διαφορετικές ντοπιολαλιές που μιλιούνται σε συγκεκριμένους τόπους, οι αξίες, τα πιστεύω, καθώς και μορφές γνώσης που δίνουν ζωή στον πολιτισμό. Με τον όρο αυτό νοούνται επίσης οι χοροί του γάμου, τα μοιρολόγια και τα κάλαντα που μεταφέρονται προφορικά από τη μια γενιά στην άλλη, ή ακόμα εκδηλώσεις σε χώρους όπου συγκεντρώνονται οι άνθρωποι για να χορέψουν και να διασκεδάσουν.

Τα προϊόντα του υλικού πολιτισμού έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό τους τη σχετική σταθερότητα και την παγίωσή τους μέσα στον χρόνο, σ' αντίθεση με τα προϊόντα του άυλου πολιτισμού, όπως για παράδειγμα η μουσική, ο χορός, το τραγούδι και οι πρακτικές τους, που χαρακτηρίζονται από ρευστότητα και παροδικότητα. Ωστόσο, η τεχνολογία, με τα μέσα που διαθέτει, μπορεί να μετατρέψει τις παροδικές στιγμές μιας μουσικής ή χορευτικής σκηνής, για παράδειγμα, σε συγκεκριμένες «εικόνες». Η τεχνολογία επιδρά θετικά στις κοινωνικές επιστήμες στο μέτρο που η χρήση των ποικίλων εφαρμογών της επιτρέπει τη συστηματική οργάνωση της έρευνας και της παρατήρησης. Ωστόσο, οι ποικίλες διαστάσεις της τεχνολογίας, σε συνδυασμό με τη θεωρητική μετακίνηση του ενδιαφέροντος από το πολιτισμικό προϊόν προς τον δημιουργό του, δημιουργούν νέα προβλήματα. Ερωτήματα π.χ. σχετικά με τη δημιουργία ενός προϊόντος εμπλέκουν στη διαδικασία παραγωγής του και πολλούς άλλους παράγοντες: τον πληροφορητή, τον ερευνητή και τα τεχνικά ή άλλα μέσα που χρησιμοποιούνται ως ερευνητικά εργαλεία. Από την αξιολόγηση των ερευνητικών «δεδομένων» προκύπτουν ερωτήματα που σχετίζονται με την πατρότητα του προϊόντος, δηλαδή με τα πνευματικά δικαιώματα.

Στην Ελλάδα, μέχρι τη δεκαετία του 1980, η χρήση του χορού, της μουσικής και οι αναπαραστάσεις των εθίμων ήταν στη «διακριτική διάθεση» τοπικών φορέων, οι οποίοι οργάνωναν αναπαραστάσεις παλιότερων τοπικών εθίμων και τα παρουσίαζαν στις γιορτές στα μέλη της τοπικής κοινωνίας. Την τελευταία όμως εικοσαετία



τα πράγματα έχουν διαφοροποιηθεί. Από τη μια η αύξηση του ενδιαφέροντος για τον λαϊκό πολιτισμό και από την άλλη η αναβάθμιση του θεσμού του πολιτιστικών συλλόγων έφεραν στο προσκήνιο και άλλους φορείς, όπως για παράδειγμα την τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία προβαίνει στη «συμβολική ιδιοποίηση του θεάματος», κατά τη θεωρία του Bourdieu, για να προωθήσει διπτά –και τελετουργικά και οικονομικά– ένα συλλογικό αγαθό που το διαχειρίζεται για εθνικούς σκοπούς. Για την εμπορική αξιοποίηση, εκ μέρους των τοπικών φορέων, των προϊόντων του καθημερινού βίου –άυλων και υλικών– χρησιμοποιείται ως εργαλείο το corpus γνώσεων που δημιούργησε, ήδη από τον 19ο αιώνα, η επιστήμη της λαογραφίας. Οι λαογραφικές μελέτες, με την επιστημονική γνώση, ανέτρεψαν το σύστημα του λαϊκού πολιτισμού, είτε ενισχύοντας διαφορετικές προτεραιότητες, είτε προσδίδοντας στα έθιμα νέες ιδεολογικές σημασίες και αξίες, με την ανάδειξή τους σε λαϊκές δημιουργίες. Μέσα από τις διαδικασίες αυτές, τα άυλα πολιτιστικά προϊόντα –χορός, μουσική, έθιμα– μετατρέπονται σε εμπορεύματα πολιτισμού, ακολουθούν τη δυναμική της αγοράς, αξιολογούνται ως πολιτιστικά αγαθά τοπικής ή/και εθνικής εμβέλειας και κατέχουν πλέον κύρια θέση σε τουριστικούς οδηγούς, λίστες ατζέντων ή και αλλού.

Οι παραστατικές τέχνες, όπως η μουσική, ο χορός, το τραγούδι, αλλά και τα έθιμα, δεν έχουν ύλη. Για παράδειγμα, η παρτιτούρα μιας μουσικής σύνθεσης υπάρχει αλλά όχι η ίδια η μουσική. Η χορογραφία ενός μπαλέτου μπορεί να αποτυπωθεί στο χαρτί με κάποιο από τα αποδεκτά συστήματα καταγραφής της κίνησης, αλλά όχι το μπαλέτο αυτό καθαυτό. Η ηχογράφηση μιας μουσικής είναι μια παραγωγή, αλλά δεν μπορεί να συλλάβει την αίσθηση της ζωντανής παράστασης. Κατά τον ίδιο τρόπο, αν και οι τεχνικές για την παρασκευή κάποιων προϊόντων αποτυπώνονται στο χαρτί, όπως για παράδειγμα τα υλικά για την παρασκευή τους, η διαδικασία παρασκευής τους, αντιθέτως, δεν έχει μορφή. Η εκτέλεση ενός χορού και η παρασκευή μιας συνταγής είναι «άυλα αγαθά», συνδέονται όμως με την ικανότητα ή τις τεχνικές αυτών που τα υλοποιούν. Έτσι τα άτομα, όπως προστατεύουν και διατηρούν τα υλικά πολιτιστικά αγαθά, προσπαθούν να προστατεύσουν, με αντίστοιχους τρόπους, και τα άυλα στοιχεία της παράδοσης.

Ήδη από τον 19ο αιώνα παρατηρούμε στην Ελλάδα τις πρώτες προσπάθειες για τη διάσωση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, όταν φιλόλογοι, λαογράφοι και άλλοι μερίμνησαν για την καταγραφή των παραδόσεων με τη δημιουργία εθνικών αρχείων. Ωστόσο, ο όρος «άυλη πολιτιστική κληρονομιά» ήταν άγνωστος, μέχρις ότου η Δύση προώθησε την έννοια της διάσωσης των αγαθών αυτών, μέσω των πνευματικών δικαιωμάτων. Καθώς οι πολιτισμικές δημιουργίες συνδέονται πλέον στενά με ιδεολογικά, ατομικά, καλλιτεχνικά και πάνω απ' όλα οικονομικά συμφέροντα, εκτίθενται στους νόμους της αγοράς και αξιολογούνται με εμπο-

ρικά κριτήρια. Μετατρέπονται δηλαδή σε εμπορεύματα, για τα οποία εγείρονται αξιώσεις ιδιοκτησίας και «πνευματικών δικαιωμάτων». Σύμφωνα με τη νομοθεσία η απόδοση των «πνευματικών δικαιωμάτων» προϋποθέτει έναν δημιουργό, δηλαδή ένα φυσικό πρόσωπο, το οποίο έχει οικονομικά οφέλη. Στην περίπτωση όμως της λαϊκής δημιουργίας, η οποία είναι εξ ορισμού συλλογικό φαινόμενο, προκύπτουν κάποια εύλογα ερωτήματα. Είναι π.χ. οικονομικό το κίνητρο συμμετοχής ενός μέλους κάποιας κοινότητας στο τοπικό γλέντι; Ποιος είναι ο δημιουργός μιας εθιμικής πρακτικής; Θεωρείται εκ προοιμίου ως δημιουργός αυτός που τραγουδάει, χορεύει, παίζει μουσική, μετέχει σε εθιμικές πρακτικές και αφηγείται μνήμες; Κι αν ισχύει το τελευταίο, με ποιόν τρόπο ή τρόπους ο χορός, η μουσική και το τραγούδι μετατρέπονται από συλλογική πρακτική σε πεδίο διεκδίκησης πνευματικών δικαιωμάτων, είτε από μεμονωμένα άτομα είτε από συλλογικά όργανα, π.χ. τους πολιτιστικούς συλλόγους;

Η αλματώδης εξέλιξη της τεχνολογίας στη δεκαετία του 1990 –υπολογιστές μεγαλύτερης ισχύος, ταχύτερα δίκτυα, συστήματα πολυμέσων, ισχυρότερα συστήματα επικοινωνίας, ψηφιακές συσκευές, κλπ.– ήταν μεγάλη πρόκληση για τους κοινωνικούς επιστήμονες, οι οποίοι, εκμεταλλεύομενοι τις δυνατότητές της, τη χρησιμοποίησαν στην έρευνα και την παρατήρηση. Στόχος τους η αποτελεσματική ταξινόμηση, διαχείριση και κοινοποίηση δεδομένων, καθώς και η ανταλλαγή ιδεών και στρατηγικών από άτομα και φορείς σε διεθνές επίπεδο. Από τη μια η εύκολη πρόσβαση και ανάκτηση μεγάλου όγκου πληροφοριών και από την άλλη ο τρόπος διαχείρισης των δεδομένων, απομόνωσε σταδιακά την πληροφορία, την έκανε αντικειμενική, την τυποποίησε και, τέλος, την ανέδειξε σε εμπορικό είδος προς διαπραγμάτευση, γεγονός που δημιούργησε προβλήματα ως προς την ψηφιοποιημένη ιδιοκτησία και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Στις μέρες μας τα θέματα αυτά ξεφεύγουν από το κοινωνικό πλαίσιο, όπου τα άτομα (πληροφορητές και ερευνητές) τα αντιμετώπιζαν ως κοινωνικές αξίες άρρηκτα δεμένες με τη ζωή της κοινότητας. Σήμερα εμπλέκονται σε μηχανισμούς που τα μετατρέπουν σε πολιτισμικά αγαθά και στη συνέχεια σε εμπορεύματα προς διαπραγμάτευση, με αρνητικές πολλές φορές συνέπειες. Η μετάβαση από το συλλογικό αγαθό στο ατομικό και από το ανώνυμο στο επώνυμο αναδεικνύει και την έννοια της ιδιοκτησίας που θέτει επί τάπητος το ζήτημα της διεκδίκησης των δικαιωμάτων, είτε ως οικονομικό όφελος είτε ως συμβολικό. Οι θεωρητικές προσεγγίσεις αλλά και τα ηθικά διλήμματα αναλύονται με βάση επιλεγμένα εθνογραφικά παραδείγματα από τον χώρο της μουσικής, του χορού και του τραγουδιού, που το καθένα προσφέρει ένα ιδιαίτερο πλαίσιο εργασίας για τη διερεύνηση του πολύπτυχου «Συλλογή-Επεξεργασία-Διασκευή-Κοινοποίηση».

# Συνέδρια

## και Συμπόσια

### Διεθνές Συμπόσιο Συντήρησης

Πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, από 21-24 Απριλίου, το Διεθνές Συμπόσιο Συντήρησης «Σύγχρονοι προβληματισμοί που αφορούν το ύφασμα, το δέρμα και νομικά θέματα (Recent Preoccupations concerning Textiles, Leather, Legislation). Την έναρξη των εργασιών κήρυξε ο υφυπουργός Πολιτισμού κ. Πέτρος Τατούλης.

Το Συμπόσιο (Interim Meeting) διοργανώθηκε από το Ελληνικό Τμήμα του ICOM, σε συνεργασία με το Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του Τ.Ε.Ι. Αθήνας και με τη συμπαράσταση της Πανελληνίας Ένωσης Συντηρητών Αρχαιοτήτων (ΠΕΣΑ). Η σύνθεση της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν η ακόλουθη: Κ. Καβάσιλα, Πρόεδρος, Γ. Παναγιώτης, Αντιπρόεδρος, Σ. Ράπτη, Γραμματέας, Π. Μαυρουδή, Ταμίας, και Β. Πετρόπουλος, Κ. Μαλέα και Μ. Γρηγορίου, Μέλη.

Το Συμπόσιο σημείωσε εξαιρετική επιτυχία και η συμμετοχή ήταν μεγάλη -500 περίπου συνέδριοι τόσο από την Ελλάδα όσο και το εξωτερικό. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκάλεσε στην ελληνική επιστημονική κοινότητα η μεγάλη συμμετοχή ξένων ομιλητών (50 άτομα), αλλά και η πρωτοτυπία των εισηγήσεων που αφορούσαν θέματα συντήρησης του υφάσματος και του δέρματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά έγινε συνάντηση τριών ομάδων εργασίας στο πλαίσιο του Interim Meeting.

Στην ομάδα εργασίας για τα νομικά θέματα που αφορούν τη συντήρηση εντάσσεται και η παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών. Το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού έχει να επιδείξει σημαντικό έργο στον τομέα αυτό. Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα που, σε παγκόσμιο επίπεδο, κατοχύρωσε το επάγγελμα του συντηρητή αρχαιοτήτων με τον Ν. 2557/97, άρθρο 9, παρ. 6, γεγονός που προκάλεσε το έντονο ενδιαφέρον και άλλων κρατών.

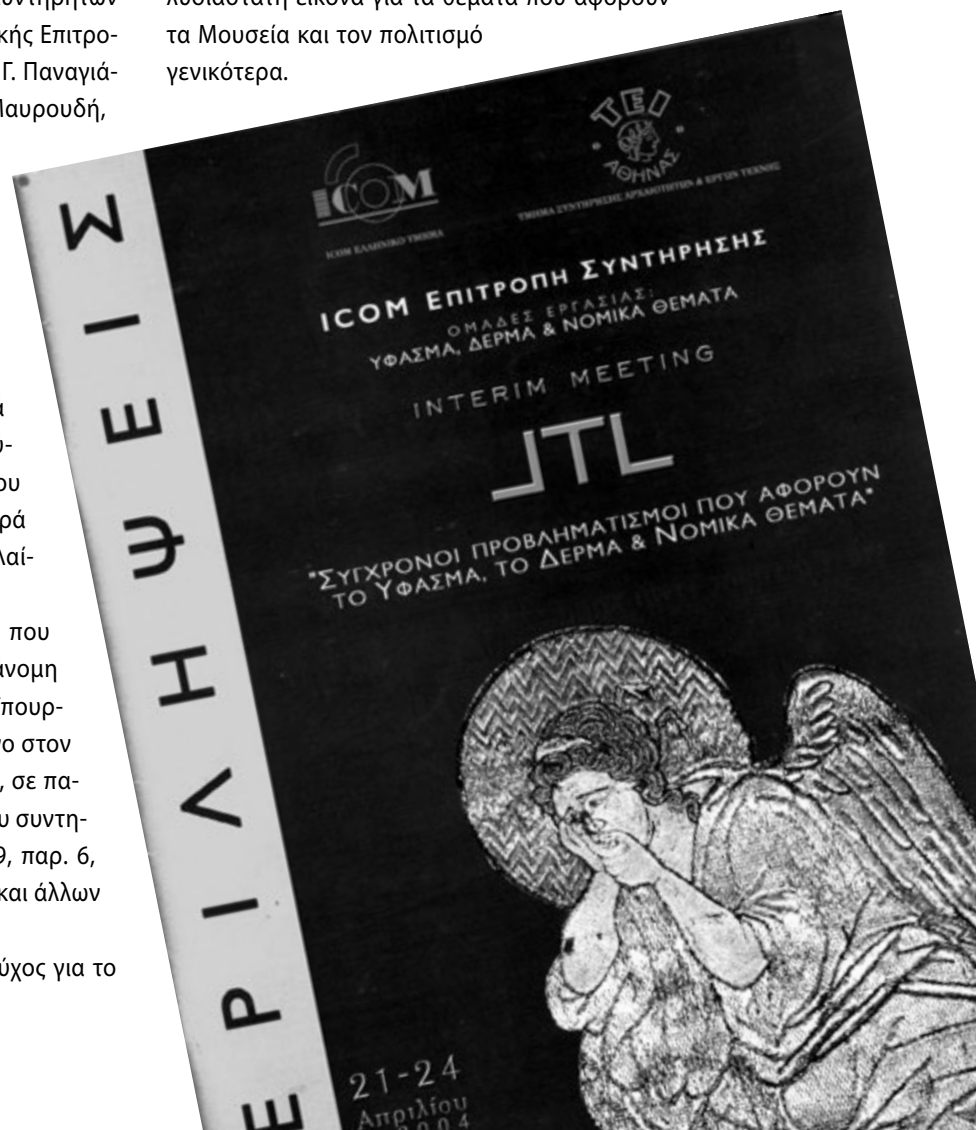
Το περιοδικό «Αρχαιολογία» εξέδωσε ειδικό τεύχος για το

Συμπόσιο -κυκλοφόρησε στη διάρκεια του Συμποσίου- με τις περιλήψεις των ομιλιών. Θα ακολουθήσει σε σύντομο χρονικό διάστημα η έκδοση των Πρακτικών.

### Μουσεία 2004

Το Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης διοργάνωσε, από 7-9 Μαΐου, Συνέδριο με θέμα «Μουσεία 2004», υπό την εποπτεία της καθηγήτριας κ. Μ. Σκαλτσά. Το Συνέδριο έγινε στη Θεσσαλονίκη, στο Αμφιθέατρο του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης.

Οι ανακοινώσεις των συνέδρων εντάχθηκαν σε τέσσερις ενότητες: Μουσειοπαιδαγωγική, Οργάνωση-Διοίκηση Πολιτισμού, Αρχιτεκτονικός Προγραμματισμός, Σχεδιασμός και Μουσείο, και «Κόσμοι πολιτισμού» στην Ελλάδα. Οι ομιλητές ανέπτυξαν τους προβληματισμούς και τις προτάσεις τους για θέματα σχετικά με τις παραπάνω ενότητες. Το γεγονός ότι προέρχονταν από διάφορους επιστημονικούς και επαγγελματικούς χώρους βοήθησε στο να δοθεί μια πολυδιάστατη εικόνα για τα θέματα που αφορούν τα Μουσεία και τον πολιτισμό γενικότερα.



## Β' Διεθνές Συνέδριο Μουσειολογίας

Το Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας (ΤΠΤΕ) του Πανεπιστημίου Αιγαίου διοργάνωσε στη Μυτιλήνη, από 28 Ιουνίου - 2 Ιουλίου 2004, το Β' Διεθνές Συνέδριο Μουσειολογίας με θέμα: «Η τεχνολογία στην υπηρεσία της πολιτισμικής κληρονομιάς: Διαχείριση - Εκπαίδευση - Επικοινωνία».

Το Συνέδριο αυτό αποτελεί συνέχεια του Α' Διεθνούς Συνεδρίου Μουσειολογίας που πραγματοποιήθηκε στη Μυτιλήνη τον Ιούνιο του 2002 με θέμα «Μουσείο, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες». Στόχος και των δύο συνεδρίων ήταν να καθιερωθεί ένα νέο διεθνές forum για τη συνάντηση ειδικών επιστημόνων από τον χώρο της Μουσειολογίας, όπου θα έχουν τη δυνατότητα να θέσουν τους προβληματισμούς τους και να ανταλλάξουν απόψεις για ποικίλα θέματα, όπως οι νέες τεχνολογίες και η αξιοποίησή τους, καθώς και ο εκπαιδευτικός και κοινωνικός ρόλος των μουσείων.

Οι θεματικές ενότητες του Συνεδρίου ήταν οι εξής: Ο ρόλος του Μουσείου στη σύγχρονη εποχή - Μουσειακές πρακτικές - Θέματα πολιτισμικής κληρονομιάς - Η πρόσβαση στις μουσειακές συλλογές - Μουσειακή «στρατηγική» - Τεκμηρίωση - Πολιτισμική πληροφορική - Εικονική πραγματικότητα - Μουσεία και Διαδίκτυο - Μουσείο και Εκπαίδευση - Εκπαιδευτικά Προγράμματα στα Μουσεία - Μουσείο και Διατήρηση - Μουσεία και Χώρος - Μουσεία και Ερμηνεία - Εκθέσεις και Νέες Τεχνολογίες - Αρχαιολογικά Μουσεία. Παρουσιάστηκαν εβδομήντα περίπου ανακοινώσεις από Έλληνες και ξένους ειδικούς επιστήμονες. Μεγάλος ήταν και ο αριθμός των συνέδρων τόσο από την Ελλάδα όσο και από την Ευρώπη, τις Ηνωμένες Πολιτείες, ακόμα και από την Κίνα. Οι συζητήσεις υπήρξαν ζωντανές και το ενδιαφέρον παρέμεινε αμείωτο σ' όλη τη διάρκεια του Συνεδρίου. Τα Πρακτικά θα κυκλοφορήσουν μέσα στο 2005.

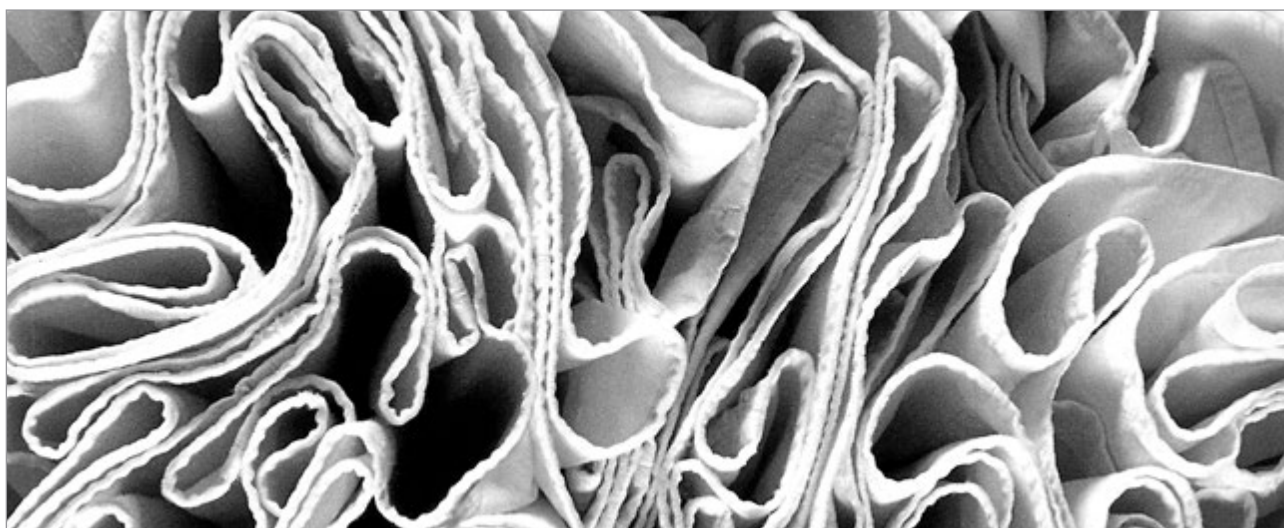
Το ΤΠΤΕ έχει προγραμματίσει για το 2006 τη διοργάνωση του Γ' Διεθνούς Συνεδρίου Μουσειολογίας.

## Η μελέτη των πτυχώσεων: Πολλαπλές ερμηνείες

Με την ευκαιρία της έκθεσης «Πτυχώσεις», που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπιάδος, το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα διοργάνωσε τετραήμερο επιστημονικό συνέδριο (22-25 Ιουνίου), με θέμα «Η μελέτη των πτυχώσεων: Πολλαπλές ερμηνείες». Οι συνέδριοι, από διάφορες χώρες και από διαφορετικούς επαγγελματικούς ή επιστημονικούς χώρους, προσέγγισαν το φαινόμενο των πτυχώσεων από διάφορες πλευρές, με εισηγήσεις που κάλυπταν πολλά θέματα ενταγμένα στις παρακάτω ενότητες: «Πτυχώσεις: πολλαπλές ερμηνείες», «Πτυχώσεις και αρχαίο ελληνικό ένδυμα: σύγχρονες επιβιώσεις, προσαρμογές, ερμηνείες», «Πτυχώσεις και Ιστορία», «Πτυχώσεις και Εθνολογία», «Πτυχώσεις και Μόδα», «Πτυχώσεις και Τεχνολογία».

Το Συνέδριο, με συντονίστρια την κ. Μάρλεν Μούλιου, πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Ενδυμασιολογίας και το Ελληνικό Τμήμα του ICOM. Χρηματοδοτήθηκε από το Τμήμα Συνεδρίων του ΥΠΠΟ, το Ίδρυμα Σαμούρκα, την Καπνοβιομηχανία Καρέλια, την Κονσερβοποιία «Κύκνος», την Εταιρεία «Κλέος» και τις Οινοποιίες «Σκούρας» και «Παπαντώνης».

Τα Πρακτικά του Συνεδρίου θα αποτελέσουν τον επόμενο τόμο των «Ενδυματολογικών», της περιοδικής ενδυματολογικής έκδοσης του Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος.



ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ "ΠΤΥΧΩΣΕΙΣ"



# Νέα Μουσεία

## Υπουργείο Πολιτισμού: Επανεκθέσεις και νέα Μουσεία

Η τελευταία τριετία χαρακτηρίζεται από τις επίπονες προσπάθειες που κατέβαλε το Υπουργείο Πολιτισμού για τον εκσυγχρονισμό των κτιρίων αρκετών μουσείων, την ανέγερση νέων και την επανέκθεση των μόνιμων συλλογών τους. Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στο νέο ρόλο των μουσείων και στο άνοιγμά τους στην κοινωνία, καθώς και στα νέα αποκτήματα, προερχόμενα κυρίως από ανασκαφές, και στην αναθεώρηση των μουσειολογικών δεδομένων. Η αμφισβήτηση παγιωμένων αντιλήψεων και η ανάγκη αφενός να δημιουργηθούν εκθεσιακοί χώροι ελκυστικοί στο κοινό και αφετέρου να αναδειχθεί ο διδακτικός χαρακτήρας των μουσείων, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που παρείχε το Γ΄ ΚΠΣ και οι προτεραιότητες της ολυμπιακής προετοιμασίας, οδήγησαν σε επεμβάσεις, μικρότερης ή μεγαλύτερης κλίμακας. Πολλά κτίρια μουσείων ανακαινίστηκαν τόσο στην Αθήνα όσο και σε άλλες ολυμπιακές πόλεις, όπως στους Δελφούς και στην Ολυμπία, και έγινε επανέκθεση των συλλογών τους. Από τις εργασίες αυτές άλλες έχουν ολοκληρωθεί και άλλες βρίσκονται ακόμα σε εξέλιξη.

Στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο ξεκίνησε σειρά εργασιών μεγάλης κλίμακας που περιλαμβάνουν επεμβάσεις στο κέλυφος του Μουσείου αλλά και στους εκθεσιακούς χώρους. Στις 24 Ιουνίου του 2004 εγκαινιάστηκαν οι αίθουσες των Προϊστορικών Συλλογών, του Θησαυρού των Μυκηνών και των Γλυπτών. Συνεχίζονται οι εργασίες για την επανέκθεση της Συλλογής Χαλκών και Αγγείων, οι οποίες θα ολοκληρωθούν κατά τα τέλη Ιουνίου του 2005.

Στις 29 Ιουλίου εγκαινιάστηκε τμήμα της επανέκθεσης του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου στις νέες υπόγειες πτέρυγες του συγκροτήματος. Στην πρώτη αυτή φάση 1.250 αντικείμενα, σε δύο μεγάλες θεματικές ενότητες, αφηγούνται όψεις του πολιτισμού και της τέχνης της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τον 4ο έως τον 15ο αιώνα. Η επανέκθεση θα ολοκληρωθεί με την παρουσίαση των μεταβυζαντινών συλλογών.

Στην Αθήνα επαναλειτούργησε, από τις αρχές Αυγούστου, το Μουσείο της Αρχαίας Αγοράς στη Στοά του Αττάλου μετά την ολοκλήρωση της επανέκθεσης των εκθεμάτων του. Στο Μουσείο του Κεραμεικού, που εγκαινιάστηκε στις 9 Αυγούστου, εκτίθενται, μαζί με τα γνωστά επιβλητικά μαρμάρια επιτύμβια μνημεία των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων, και πρόσφατα

ευρήματα, όπως ο μεγαλοπρεπής κούρος, η σφίγγα και το λιοντάρι. Σημαντικά επίσης είναι τα ευρήματα από τις ανασκαφές του Μετρό, και συγκεκριμένα αυτά που προέρχονται από ομαδική ταφή θυμάτων του λιμού που είχε ενσκήψει στην Αθήνα το 430/429 π.Χ. μετά την έναρξη του Πελοποννησιακού Πολέμου. Στις 10 Αυγούστου, μετά την ολοκλήρωση της επανέκθεσης, άνοιξε και το Αρχαιολογικό Μουσείο του Μαραθώνα.

Εκτεταμένες εργασίες πραγματοποιήθηκαν επίσης στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης, τόσο στο κτίριο όσο και στους εκθεσιακούς χώρους. Στο τμήμα του Μουσείου, που έχει ολοκληρωθεί, εγκαινιάστηκε στις 27 Ιουλίου η επανέκθεση, σε νέες προθήκες και με νέο μουσειολογικό σκεπτικό, της ενότητας «Ο Χρυσός των Μακεδόνων».

Στις 3 Αυγούστου εγκαινιάστηκε η επανέκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου Βόλου, όπου έχει προστεθεί νέα πτέρυγα, καθώς και η περιοδική έκθεση «Αγώνες και αθλήματα από την αρχαία Θεσσαλία», η οποία θα μείνει ανοικτή για έναν χρόνο. Στις 6 Αυγούστου άνοιξε για το κοινό το ανακαινισμένο Μουσείο των Δελφών και η επανέκθεση των συλλογών του. Το κτίριο απέκτησε νέα πρόσοψη, άνετους χώρους υποδοχής του κοινού και μια νέα αίθουσα για τον Ηνίοχο. Στον όροφο του κτιρίου παρουσιάζεται η θρησκευτική, πολιτική και καλλιτεχνική δραστηριότητα του ιερού των Δελφών στη μακρά πορεία του μέχρι την οριστική εγκατάλειψή του, ενώ στο ισόγειο εκτίθενται ευρήματα από την πόλη και τα νεκροταφεία των Δελφών. Τα εκθέματα, πολλά από τα οποία παρουσιάζονται στο κοινό για πρώτη φορά, πλαισιώνονται από πλούσιο εποπτικό υλικό.

Στην Ολυμπία, το παλιό Μουσείο, που είχε κτιστεί το 1886, αποκαταστάθηκε και στεγάζει σήμερα το Μουσείο Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας, που άρχισε να λειτουργεί την παραμονή της Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας. Η ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων παρουσιάζεται μέσα από 360 έργα που προέρχονται από ανασκαφές στην Ολυμπία και διάφορα αρχαιολογικά μνημεία της χώρας, καθώς και με αντίγραφα έργων που βρίσκονται σε ελληνικά και ξένα μνημεία. Την ίδια ημέρα επαναλειτούργησε και το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ολυμπίας, μετά από ριζική ανακαίνιση του κτιρίου και νέα έκθεση των συλλογών του. Επανεκτίθενται, σε νέες προθήκες και με νέα αντιμετώπιση, 1.500 έργα από την ευρύτερη περιοχή της αρχαίας Ολυμπίας. Η αίθουσα του Ερμή του Πραξιτέλη διπλασιάστηκε σχεδόν σε μέγεθος και απέκτησε πλήρη αντισεισμική προστασία.

Το 2004 εγκαινιάστηκε και το κτίριο του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου της Ήλιδας, στο οποίο θα εκτεθούν ευρήματα από την περιοχή. Στο παλιό μουσείο θα στεγαστεί φωτογραφική έκθεση με θέμα την ιστορία των ανασκαφών στην αρχαία Ήλιδα.

Οι εργασίες στα μουσεία δεν περιορίζονται μόνο στα όσα προαναφέρθηκαν. Σε όλη την Ελλάδα συνεχίζονται οι μουσειακές εργασίες, οι περισσότερες ενταγμένες στο Γ΄ ΚΠΣ.

## Ναυτικό Ιστορικό Μουσείο Γαλαξειδίου

Μετά την τελευταία ανακαίνισή του, το Μουσείο του Γαλαξειδίου, που είναι το αρχαιότερο ναυτικό μουσείο της Ελλάδος, λειτουργεί και πάλι από τον Ιούνιο του 2004. Ιδρύθηκε το 1928 από τον ιατρό Ευθύμιο Κ. Βλάμη, κοινοτάρχη τότε του Γαλαξειδίου. Στο πέρασμα των χρόνων έγιναν κατά καιρούς εργασίες για την επέκταση και την αναδιοργάνωσή του. Ωστόσο, τα προβλήματα ήταν πολλά και χρειάστηκε να γίνουν ριζικές και μεγάλης έκτασης εργασίες. Στο διάστημα 2000-2003, με δαπάνη του Ιδρύματος «Σταύρος Σ. Νιάρχος», έγινε ανακαίνιση και επέκταση του παλιού κτιρίου, συντήρηση των εκθεμάτων και επανέκθεσή τους σύμφωνα με τις σύγχρονες μουσειολογικές απόψεις.

Τα εκθέματα του Μουσείου –αρχαιολογικά ευρήματα, πίνακες με ιστιοφόρα, ναυτικά όργανα και ναυτικά έγγραφα– εικονογραφούν τη μακρόχρονη ναυτική ιστορία του Γαλαξειδίου από την προϊστορική εποχή έως και τον 20ό αιώνα.

## Η νέα έκθεση του Λαογραφικού και Ιστορικού Μουσείου Μήλου

Το Λαογραφικό και Ιστορικό Μουσείο Μήλου άνοιξε και πάλι τις πόρτες του στο κοινό στις 6 Ιουνίου. Είχε παραμείνει κλειστό για έναν περίπου χρόνο, προκειμένου να ολοκληρωθεί η επισκευή του κτιρίου, η συντήρηση σημαντικού αριθμού εκθεμάτων, καθώς και η επανέκθεση που πραγματοποιήθηκε με την επιστημονική και οικονομική υποστήριξη της Διεύθυνσης Νεώτερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού.

Το Λαογραφικό και Ιστορικό Μουσείο ιδρύθηκε το 1967 από την «Ένωση Μηλιών εν Αθήναις» και στεγάστηκε σ' ένα παραδοσιακό σπίτι του 19ου αιώνα στην Πλάκα, την πρωτεύουσα του νησιού. Τη συγκρότηση της συλλογής και την έκθεσή της είχε αναλάβει ο Μηλιός λαογράφος Ζαφείρης Βάος, με στόχο «να παρουσιάσει το αστικό νοικοκυριό του 19ου αιώνα».

Η νέα έκθεση επιδιώκει να ανιχνεύσει και να παρουσιάσει

στοιχεία της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής ζωής του νησιού από τα μέσα του 19ου έως τις αρχές του 20ού αιώνα (1850-1930). Παραμένοντας κοντά στο πνεύμα της παλιάς έκθεσης, παρουσιάζει έναν επιλεγμένο αριθμό αντικειμένων στα δωμάτια του σπιτιού, δηλαδή στη σάλα, το εργαστήριο υφαντικής, την κουζίνα, την καμάρια και το πατητήρι-αποθήκη. Επιχειρεί επίσης να φωτίσει πτυχές από τη ζωή των διαφόρων κοινωνικών στρωμάτων του νησιού: τις ασχολίες ανδρών και γυναικών εντός και εκτός σπιτιού, τις επιρροές από άλλους τόπους, τις διατροφικές και ενδυματολογικές προτιμήσεις, τον τρόπο διασκέδασης, τη σχέση με τη φύση.

Ένα μικρό δωμάτιο στον όροφο του Μουσείου έχει διαμορφωθεί κατάλληλα, ώστε να μπορεί να φιλοξενήσει προβολές ή εκπαιδευτικές δραστηριότητες για σχολικές ομάδες, οικογένειες και τουρίστες.

Εποπτικό υλικό και σύντομα δίγλωσσα κείμενα συνοδεύουν τα εκθέματα. Ο επισκέπτης μπορεί να αντλήσει περισσότερες πληροφορίες από ένα μικρό έντυπο με τίτλο «Διαδρομές - Λαογραφικό και Ιστορικό Μουσείο Μήλου», καθώς και από τον δίγλωσσο κατάλογο του μουσείου με τίτλο «Άγνωστα αντικείμενα;», όπου παρουσιάζονται εκθέματα που η χρήση ή η λειτουργία τους δεν γίνεται εύκολα κατανοητή από τον σημερινό επισκέπτη.

## Η Εθνική Γλυπτοθήκη

Με τη λειτουργία της Εθνικής Γλυπτοθήκης, που εγκαινιάστηκε το καλοκαίρι του 2004, εκπληρώθηκε, ύστερα από πολυετείς προσπάθειες, ένα εθνικό χρέος: η δημιουργία ενός μουσείου αφιερωμένου αποκλειστικά στη νεώτερη και σύγχρονη γλυπτική. Οι παλαιοί στάβλοι του Ιππικού στο Γουδί –πρόκειται για δύο ιστορικά διατηρητέα κτίρια του 19ου αιώνα–, όπου στεγάστηκε η Εθνική Γλυπτοθήκη, ανακαινίστηκαν και διαρρυθμίστηκαν σύμφωνα με τις σύγχρονες μουσειολογικές προδιαγραφές από τους αρχιτέκτονες Π. Τζώνο, Γ. Παρμενίδη και την Christine Longuépée. Στο ένα κτίριο θα εκτεθούν μετά την Ολυμπιάδα οι μόνιμες συλλογές γλυπτών της Εθνικής Πινακοθήκης-Μουσείου Αλεξάνδρου Σούτζου, με έργα του 19ου και 20ού αιώνα, ενώ στο άλλο θα φιλοξενούνται περιοδικές εκθέσεις γλυπτικής κυρίως, χωρίς να αποκλείονται και άλλες μορφές τέχνης. Στο πάρκο μπροστά από τα δύο κτίρια προβλέπεται να δημιουργηθεί υπαίθριο μουσείο γλυπτικής.

Το καλοκαίρι του 2004, στα δύο κτίρια στο Γουδί φιλοξενήθηκαν με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων δύο εκθέσεις: «Η αναδρομική Χένρυ Μουρ» και «Χρήστος Καπράλος-Αναφορά στην Ολυμπία-Γλυπτική σε ξύλο».

## Μουσείο 'Αλεξ Μυλωνά

Εγκαινιάστηκε το καλοκαίρι του 2004 το Μουσείο 'Αλεξ Μυλωνά (ΜΑΜ) στην πλατεία Αγίων Ασωμάτων 5. Στεγάζεται σ' ένα κτίριο της δεκαετίας του 1920, έργο του αρχιτέκτονα Βασίλη Τσαγκρή, που μετασκευάστηκε σε μουσείο σύμφωνα με τις σύγχρονες τεχνικές προδιαγραφές.

Το Μουσείο προσφέρει στους επισκέπτες τη δυνατότητα να γνωρίσουν εκφάνσεις της σύγχρονης τέχνης μέσα από τις δημιουργίες της γλύπτριας 'Αλεξ Μυλωνά, που στη μακρόχρονη καλλιτεχνική της πορεία προσπάθησε να συνδυάσει στα έργα της τις αρχές της κλασικής παράδοσης με τις νεωτεριστικές τάσεις και την ανανέωση. Γλυπτά σε μάρμαρο, χαλκό, σίδηρο και μπρούντζο, αλλά και κολάζ, σχέδια και πίνακες ζωγραφικής εκτίθενται στα τρία επίπεδα του μουσείου.

## Αρχαιολογική, Ιστορική και Λαογραφική Συλλογή Κάσου

Η Αρχαιολογική, Ιστορική και Λαογραφική Συλλογή Κάσου εγκαινιάστηκε στις 19 Σεπτεμβρίου από τον υφυπουργό Πολιτισμού κ. Πέτρο Τατούλη και τον υπουργό Αιγαίου κ. Αριστοτέλη Παυλίδη.

Η Συλλογή στεγάζεται σ' ένα κτίριο παραδοσιακής κασιώτικης αρχιτεκτονικής του 1900, που για σαράντα περίπου χρόνια (1930-1971) στέγαζε το Δημαρχείο της Κάσου. Αποτελείται από ένα υπερυψωμένο ισόγειο και έναν ημιυπόγειο χώρο και περιβάλλεται από μικρή αυλή.

Στον όροφο εκτίθεται η αρχαιολογική συλλογή, με ευρήματα από διάφορες θέσεις του νησιού που χρονολογούνται από τα προϊστορικά έως και τα ελληνιστικά χρόνια. Στον ημιυπόγειο χώρο παρουσιάζεται, σε δύο ενότητες, η μικρή ιστορική και λαογραφική συλλογή. Η πρώτη ενότητα είναι αφιερωμένη στη νεώτερη ιστορία του νησιού και στο Ολοκαύτωμα του 1824. Η δεύτερη ενότητα, εκτεθειμένη σ' έναν χώρο όπου έχουν διατηρηθεί ο κρέβατος και το τζάκι ως στοιχεία της αρχιτεκτονικής του νησιού, παρουσιάζει τη μορφή μιας παραδοσιακής κατοικίας των νεώτερων χρόνων.

Κείμενα και εποπτικό υλικό συνοδεύουν όλα τα εκθέματα παρέχοντας στον επισκέπτη πληροφορίες για όλες τις περιόδους κατοίκησης του νησιού.

Την έκθεση της αρχαιολογικής συλλογής επιμελήθηκε το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αιγαϊακών Σπουδών και η ΚΒ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, ενώ της ιστορικής και λαογραφικής συλλογής η Διεύθυνση

Νεώτερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού.

## Μουσείο Μπενάκη - Μουσείο Ισλαμικής τέχνης

Στις 27 Ιουλίου εγκαινιάστηκε το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, που αποτελεί παράρτημα του Μουσείου Μπενάκη. Το κτιριακό συγκρότημα όπου στεγάζεται, στην οδό Αγίων Ασωμάτων 22 και Διπύλου 12 στον Κεραμεικό, είναι δωρεά του Λάμπρου Ευταξία. Πρόκειται για δύο κτίρια του 19ου αιώνα που μετασκευάστηκαν σε μουσείο με βάση την αρχιτεκτονική και στατική μελέτη που εκπόνησαν ο αρχιτέκτων Π. Καλλιγιάς και ο πολιτικός μηχανικός Γ. Σπάρης.

Οι ισλαμικές συλλογές του Μουσείου Μπενάκη συγκαταλέγονται στις σημαντικότερες του κόσμου. Περιλαμβάνουν πάνω από 8.000 δείγματα κεραμεικής, μεταλλοτεχνίας, χρυσοχοΐας, υφαντικής, ξυλογλυπτικής, υαλουργίας, καθώς και οστέινα αντικείμενα, ενεπίγραφες επιτύμβιες στήλες, όπλα, μεταλλικές ή ξύλινες σφραγίδες, κ.ά. Στο νέο μουσείο εκτίθεται επίσης ο εσωτερικός μαρμαροθετημένος διάκοσμος ενός αρχοντικού του 17ου αιώνα από το Κάιρο. Τα εκθέματα αντιπροσωπεύουν 13 αιώνες καλλιτεχνικής δημιουργίας και παρουσιάζουν την εξέλιξη της ισλαμικής τέχνης έως τον 19ο αιώνα.

Στο μουσείο προβλέπεται να εκτεθεί και το μεγαλύτερο τμήμα της συλλογής κοπτικής τέχνης του Μουσείου Μπενάκη (4ος-8ος μ.Χ. αι.), που περιλαμβάνει 1.000 περίπου αντιπροσωπευτικά έργα κεραμεικής, ξυλογλυπτικής και χαλκοτεχνίας, καθώς και ένα σημαντικό αριθμό κοπτικών υφασμάτων.



# Εκθέσεις με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων

## Ηρακλής, Ήρωας Μέγιστος



Η έκθεση «Ηρακλής, Ήρωας Μέγιστος: ο Ήρωας του Πολιτισμού, των Ολυμπιακών Αγώνων και του Περιβάλλοντος» διοργανώθηκε στο Κέντρο ΓΑΙΑ, με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων, από το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας (Φεβρουάριος 2004 - Ιούνιος 2005).

Πέντε είναι οι ενότητες της έκθεσης: (α)

Έργα και Ημέραι του Ηρακλή, (β) Η προσωπικότητα του Ηρακλή, (γ) Ο Ηρακλής και οι Αγώνες, (δ) Η οικουμενικότητα του Ηρακλή, και (ε) Η διαχρονική παρουσία του Ηρακλή. Παρουσιάζονται πρωτότυπα έργα τέχνης, που έχουν σχέση με τον Ηρακλή, και παραστάσεις από έργα τέχνης, κυρίως από αγγεία, νομίσματα και γλυπτά, που προέρχονται από μουσεία της Ελλάδος και του εξωτερικού. Σύντομα κείμενα, ερμηνευτικά των πολλαπλών προσεγγίσεων του μύθου του Ηρακλή, συμπληρώνουν την έκθεση. Σειρά εντύπων –οδηγός, «εφημερίδα» της έκθεσης, κ.ά.– και βίντεο παρέχουν επιπλέον στοιχεία. Έχουν οργανωθεί επίσης διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα για κάθε σχολική ηλικία.

Τη μουσειολογική-επιστημονική ευθύνη είχαν ο μουσειολόγος κ. Στ. Παπαδόπουλος, ο καθηγητής κ. Π. Βαλαβάνης και οι αρχαιολόγοι κ. Ει. Δημητριάδου και κ. Δ. Κίτσος. Κύριοι χορηγοί της έκθεσης ήταν το Υπουργείο Πολιτισμού και η Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων.

## Μουσών Δώρα

Η έκθεση «Μουσών Δώρα» είχε διοργανωθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού για τις εκδηλώσεις της Ελληνικής Προεδρίας της Ε.Ε. το 2003. Με την ευκαιρία της τέλεσης των Ολυμπιακών



Αγώνων στην Ελλάδα, παρουσιάστηκε στην Αθήνα στο Μέγαρο Μουσικής (20 Ιουνίου - 15 Σεπτεμβρίου 2004). Με βάση κυρίως τις αρχαιολογικές μαρτυρίες, η έκθεση αυτή προσεγγίζει δύο στοιχεία της ελληνικής αρχαιότητας που έχουν χαθεί οριστικά –τη μουσική και τον χορό–, χωρίς τη γνώση των οποίων είναι αδύνατον να κατανοήσει κανείς τον αρχαίο ελληνικό

πολιτισμό στο σύνολό του. Προσπάθησε να αναδείξει επίσης, ανιχνεύοντας ακόμα και τις ελάχιστες σχετικές ενδείξεις στις πρώιμες κοινωνίες της νεολιθικής περιόδου, τη θέση που κατείχαν η μουσική και ο χορός στον δημόσιο και ιδιωτικό βίο των αρχαίων Ελλήνων.

## Έξι κορυφαίοι γλύπτες συνομιλούν με τον άνθρωπο

Ροντέν - Μπουρντέλ- Μαγιόλ - Μπρανκούζι - Τζακομέτι - Χένρυ Μουρ

Η έκθεση αυτή διοργανώθηκε από την Εθνική Πινακοθήκη (9 Ιουνίου - 30 Σεπτεμβρίου 2004), ενταγμένη στο πρόγραμμα της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας.

Καθοριστικός, όπως είναι γνωστό, ήταν ο ρόλος της γλυπτικής στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες. Μερικά από τα ωραιότερα γλυπτά που μας κληροδότησε η αρχαιότητα είναι αγάλματα αθλητών που δεικνύουν νίκες σε πανελληνίους αγώνες. Γι' αυτό και μια έκθεση γλυπτικής δικαιωματικά θεωρήθηκε ως κορυφαίο καλλιτεχνικό γεγονός στη γιορτή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα.

Οι έξι Ευρωπαίοι γλύπτες επιλέχθηκαν με κριτήριο την προσήλωσή τους στην ουμανιστική παράδοση που θεμελίωσε η αρχαία ελληνική γλυπτική, αλλά και τον ρόλο που διαδραμάτισαν στη ριζική αλλαγή και την ανανέωση αυτής της παράδοσης, με την





επανεκτίμηση των διδαγμάτων της αρχαίας τέχνης. Είχε, έτσι, ο θεατής τη δυνατότητα να παρακολουθήσει τα διάφορα στάδια αυτής της πορείας, από την παραδοσιακή, αλλά ριζοσπαστικά ανανεωμένη, γλυπτική της πρώτης τριάδας (Ροντέν, Μπουρντέλ, Μαγιόλ), έως τρεις άλλες εκδοχές της μοντέρνας πλαστικής, που εκπροσωπούν οι καλλιτέχνες της δεύτερης ομάδας (Μπραγκούζι, Τζακομέτι, Χένρυ Μουρ). Οι έξι αυτοί γλύπτες συνδέονται μεταξύ τους και με σχέσεις δασκάλων, μαθητών και ακολούθων, γεγονός που δίνει μια άλλη διάσταση και συνοχή στην ομάδα.

## Η αναδρομική Χένρυ Μουρ

Το έργο του Χένρυ Μουρ εκπροσωπεί την οικουμενική μορφή της γλυπτικής του 20ού αιώνα. Στην έκθεση που διοργανώθηκε στην Εθνική Γλυπτοθήκη από την Εθνική Πινακοθήκη το καλοκαίρι του 2004, με τη στήριξη της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας και του Υπουργείου Πολιτισμού, τα έργα του κατατάσσονται σε επτά θεματικές ενότητες. Οι τέσσερις είναι ανθρωποκεντρικές –Ορθιες μορφές, Πλαγιασμένες μορφές, Μητέρα και παιδί, Πολεμιστές–, ενώ στις υπόλοιπες τρεις –Οργανικές φόρμες, Κράνη-Εσωτερικές και εξωτερικές φόρμες, Ζώα– παρουσιάζονται συνθέσεις που δείχνουν την ενασχόληση του γλύπτη και με πολλά άλλα θέματα. Και στις επτά ενότητες γίνεται σαφές

ότι ο Μουρ δεν ενδιαφέρεται για ανεκδοτικά και, ακόμη λιγότερο, για μυθικά ή ιστορικά θέματα. Το ενδιαφέρον του εστιάζεται σε αρχέτυπα, που τα διερευνά με εμμογή, προσπαθώντας να εξαντλήσει τις πλαστικές και εκφραστικές τους δυνατότητες. Το ενδιαφέρον του επικεντρώνεται στα θεμελιώδη στοιχεία της γλυπτικής γλώσσας και στην έκφραση των πανανθρώπινων και οικουμενικών αξιών, καθώς και των αισθημάτων. Τα γλυπτά του Μουρ, όπου κι αν έχουν στηθεί σ' ολόκληρο τον κόσμο, αποτελούν μνημεία της σύγχρονης γλυπτικής και δένουν αρμονικά με το περιβάλλον.



## Χρήστος Καπράλος-Αναφορά στην Ολυμπία-Γλυπτική σε ξύλο

Με την έκθεση αυτή, που διοργανώθηκε από την Εθνική Πινακοθήκη, εγκαινιάστηκε ένα από τα δύο κτίρια της Εθνικής Γλυπτοθήκης στο Γουδί. Η επιλογή του Χρήστου Καπράλου και των συγκεκριμένων έργων του υπαγορεύτηκε αφενός από το γεγονός ότι τα επιβλητικά αυτά γλυπτά συντάγματα του μεγάλου Έλληνα δημιουργού είναι πολύ λίγο γνωστά και δεν έχουν παρουσιαστεί ποτέ στην Αθήνα, και αφετέρου γιατί μπορούν να αναπτύξουν έναν δημιουργικό διάλογο με τα γλυπτά του Χένρυ Μουρ που εκτίθενται στο άλλο κτίριο στο Γουδί. Το μνημειακό τους μέγεθος δίνει αρμονικά με τον χώρο και τη γλυπτική του Χένρυ Μουρ. Αξίζει να σημειώσουμε ότι ο Μουρ είχε επισκεφθεί τον Καπράλο στο εργαστήριό του, όταν είχε έρθει στην Αθήνα το 1951, και είχε εκφραστεί με θαυμασμό για το έργο του. Και ο Έλληνας γλύπτης έτρεφε μεγάλο σεβασμό για τον επιφανή ομότεχνό του.

## Ελαίας εγκώμιον

Το «Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας» οργάνωσε, με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακών Αγώνων, έκθεση με τίτλο «Ελαίας εγκώμιον». Η έκθεση εγκαινιάστηκε στις 16 Ιουνίου στο Μέγαρο της Ακαδημίας Αθηνών στην οδό Πανεπιστημίου. Περιελάμβανε θεματικές ενότητες σχετικές με τη μυθολογία και την ιστορία της ελιάς στον χώρο της Μεσογείου, τη σχέση της με τους Έλληνες, τη σημασία της για την οικονομία, τη διατροφή, την υγεία αλλά και τη λατρεία, την τέχνη, την αναγωγή της σε σύμβολο, κ.ά.

Το Κέντρο Λαογραφίας είχε διενεργήσει από παλιά, στο πλαίσιο κυρίως της δημιουργίας του «Ελληνικού Μουσείου της Ελιάς» στον παραδοσιακό οικισμό Καψαλιανά του Δήμου Αρκαδίου Ρεθύμνης, μακροχρόνια έρευνα για την ελιά, στην οποία και στηρίχθηκε η έκθεση «Ελαίας εγκώμιον».

Η έκθεση της Ακαδημίας Αθηνών προσπάθησε να αναδείξει τη σημαντική θέση της ελιάς στη διαμόρφωση των δεσμών των Ελλήνων με τη γη, κι ακόμα την πανάρχαια σημασία του καρπού της στην αγροτική παραγωγή και την οικονομία γενικότερα, καθώς και τους συμβολισμούς της στη λατρεία, την τέχνη και τον πολιτισμό. Την επιμέλεια της έκθεσης είχαν οι κ. Λ. Καραπιδάκη, Ι. Κρητικού και Φ. Γιαζιτζόγλου, σε συνεργασία με την αρχιτέκτονα κ. Ε. Ζερβουδάκη.

Με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακών Αγώνων κυκλοφόρησε το βιβλίο «Ωδή στην Ελιά» με τη συνεργασία πολλών ειδικών επιστημόνων.

## Πτυχώσεις Από το αρχαίο ελληνικό ένδυμα στη μόδα του 21ου αιώνα

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας, το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα διοργάνωσε το καλοκαίρι του 2004 (22 Ιουνίου-17 Οκτωβρίου), στο νέο κτίριο του Μουσείου Μπενάκη στην οδό Πειραιώς, την πρώτη μεγάλη διεθνή έκθεση μόδας στην Ελλάδα, με τον γενικό τίτλο «Πτυχώσεις».

Η κεντρική ιδέα, γύρω από την οποία αναπτύχθηκαν οι ενότητες της έκθεσης, βασιζόταν, κατά κύριο λόγο, στις πτυχές που δημιουργούνται όταν ένα κομμάτι ύφασμα τυλίγεται γύρω από το σώμα και μετασχηματίζεται σε ένδυμα και, κατ' επέκταση, στις πτυχώσεις που ηθελημένα εντάσσουμε σ' ένα κομμένο και ραμμένο ένδυμα, δημιουργώντας, με τη διαφορετική κάθε φορά διευθέτησή τους, νέα σχήματα. Στόχος της έκθεσης ήταν να προβληθεί η αισθητική ποιότητα και η πλαστικότητα των πτυχωτών ενδυμάτων πέρα από πολιτισμικούς, γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς και μέσα από μια σύγχρονη ματιά.

Η έκθεση περιελάμβανε τρεις ενότητες. Η πρώτη, με τίτλο «Μαρμάρινες πτυχές» αποτελούσε, με την παρουσίαση επτά γλυπτών του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, μια αναφορά στο αρχαίο ελληνικό ένδυμα. Η δεύτερη, με τίτλο «Πτυχές του κόσμου», παρουσίαζε πτυχωτά τοπικά ενδύματα από διαφορετικούς πολιτισμούς, είτε ανήκουν στην κατηγορία των άρραφων-τυλιχτών ενδυμάτων είτε σ' εκείνη των κομμένων και ραμμένων ρούχων. Τέλος, η τρίτη ενότητα, «Πτυχές στη μόδα», περιελάμβανε δείγματα από τη δουλειά γνωστών σχεδιαστών μόδας του 20ού αιώνα, όπως οι Cristobal Balenciaga, Jean Dessès, Yohji Yamamoto, John Galliano, Elsa Schiaparelli και Rei Kawakubo. Προβολές βίντεο και πλούσιο φωτογραφικό υλικό συμπλήρωναν τα εκθέματα.

Στην έκθεση «Πτυχώσεις» συμμετείχαν με αντικείμενα από τις συλλογές τους δεκατρία μουσεία από την Ελλάδα και το εξωτερικό και οκτώ οίκοι μόδας. Ιδιαίτερη θέση κατείχε το έργο του Mariano Fortuny, της Madeleine Vionnet και του Issey Miyake, σχεδιαστών που συνέβαλαν στην ανάδειξη του ρόλου και της ποιότητας των πτυχώσεων.

Την έκθεση επιμελήθηκαν η Ιωάννα Παπαντωνίου και ο Βασίλης Ζηδιανάκης, τον σχεδιασμό του εκθεσιακού χώρου υπέγραψε ο Σταμάτης Ζάννος, ενώ την ευθύνη του συντονισμού της διοργάνωσης είχε η Ξένια Πολίτου.

Με την ευκαιρία της έκθεσης κυκλοφόρησε πλήρης κατάλογος των εκθεμάτων στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, με πλούσιο

φωτογραφικό υλικό και με μελέτες που εξετάζουν το φαινόμενο των πτυχώσεων από ποικίλες οπτικές γωνίες και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους.

## Μεγάλη Ελλάς Αθλητισμός και Ολυμπισμός στην περιφέρεια του ελληνικού κόσμου: Κάτω Ιταλία και Σικελία



Στο πλαίσιο του πολιτιστικού προγράμματος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, σε συνεργασία με την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004, διοργάνωσε στη νέα πτέρυγα του μουσείου –Μέγαρο Σταθάτου– την αρχαιολογική έκθεση «Μεγάλη Ελλάς

- Αθλητισμός και Ολυμπισμός στην περιφέρεια του ελληνικού κόσμου: Κάτω Ιταλία και Σικελία». Στην Επιστημονική Επιτροπή της έκθεσης συμμετείχαν οι καθηγητές κ. Ν. Σταμπολίδης, Α. Di Vita, E. Lippolis, και ο κ. Μ. Sannibale, υπεύθυνος των Ετρουσκικών και Ιταλιωτικών Αρχαιοτήτων των Μουσείων του Βατικανού.

Η έκθεση, που διήρκεσε από 23 Ιουνίου-23 Οκτωβρίου 2004, επιχείρησε να παρουσιάσει στο ευρύ κοινό αφενός την ανάπτυξη του αθλητισμού κατά την κλασική αρχαιότητα στο δυτικό τμήμα της περιφέρειας του ελληνικού κόσμου, δηλαδή στις πόλεις της Κάτω Ιταλίας και της Σικελίας, και αφετέρου τη συμμετοχή αθλητών από τις πόλεις αυτές στις πανελλήνιες αθλητικές διοργανώσεις και, κυρίως, στην Ολυμπία.

Η συμμετοχή στους πανελλήνιους αγώνες παρουσιάστηκε μέσα από μια σειρά επιλεγμένων αντικειμένων, που προέρχονται από ανασκαφές σε νεκροπόλεις και ιερά της Ιταλίας και χρονολογούνται από τον 6ο έως και τον 2ο π.Χ. αιώνα. Οι ενότητες διαρθρώθηκαν με βάση τις κατηγορίες των αγωνισμάτων και τη σειρά που διεξήγονταν στους αγώνες της Ολυμπίας.

Τα εκθέματα περιελάμβαναν: (α) πήλινα αγγεία εισηγμένα κυρίως από την Αττική, αλλά και τοπικής παραγωγής της Κάτω Ιταλίας και της Ετρουρίας, (β) αντικείμενα που χρη-

σίμειαν στην προπόνηση των αθλητών αλλά και στην προετοιμασία και τον καθαρισμό του σώματος, (γ) νομίσματα πόλεων της Μεγάλης Ελλάδος, (δ) αναθήματα αθλητών, (ε) αναθηματικά και επιτύμβια γλυπτά, και (στ) ένα μοναδικό μαρμάρινο πρόπλασμα Σταδίου του 2ου μ.Χ. αιώνα από τη βίλα του αυτοκράτορα Αδριανού στο Τινολί. Το πιο εντυπωσιακό έκθεμα ήταν το φυσικού μεγέθους μαρμάρινο άγαλμα του «Ηνιόχου» της Μοτύης, που βρέθηκε στη νήσο Μοζία, ΒΔ της Σικελίας, και χρονολογείται περί τα μέσα του 5ου π.Χ. αιώνα.

Με την ευκαιρία της έκθεσης κυκλοφόρησε πλήρης επιστημονικός κατάλογος με πλούσια εικονογράφηση.

## Ο Picasso και η Ελλάδα



Το Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης διοργάνωσε στην Άνδρο, από 27 Ιουνίου - 26 Σεπτεμβρίου 2004, στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας, την έκθεση «Ο Picasso και η Ελλάδα».

Αν και ο Picasso δεν επισκέφθηκε ποτέ την Ελλάδα, τον ενέπνευσε με την τέχνη της, τη γραμματεία, τους μύθους και τη δραματουργία

της. Η έκθεση του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης προσπάθησε να αναδείξει τις εικονογραφικές συμπώσεις των έργων του Picasso με την αρχαία Ελλάδα. Ο Picasso ασχολήθηκε κυρίως με μυθολογικά θέματα. Ο μυθολογικός κύκλος του έργου του εγκαινιάστηκε το 1920 με το θέμα της απόπειρας βιασμού της Δηϊάνειρας από τον Κένταυρο Νέσσο. Το κυρίαρχο όμως μυθολογικό του θέμα ήταν ο Μινώταυρος. Ασχολήθηκε επίσης με την εικονογράφηση εκδόσεων, όπως οι Μεταμορφώσεις του Οβιδίου και η Λυσιστράτη του Αριστοφάνη, αλλά και με σκηνικά θεατρικών και χορευτικών παραστάσεων με αρχαιοελληνικά θέματα. «Περιδιαβάζοντας την έκθεση», γράφει ο διευθυντής του Μουσείου Κ. Κουτσομάλλης, «διαπιστώνουμε, με ποιο τρόπο, αυτός ο σύγχρονος αρχαιογνώστης κατάφερε να εγγράψει στη διαχρονικότητα του μηνύματος το δικό του ανεξίτηλο αυτοβιογραφικό στίγμα».

Στον κατάλογο της έκθεσης αναπαράγονται 116 έργα του Picasso με θέματα εμπνευσμένα από την αρχαία Ελλάδα.

## Διαπολιτισμοί

Η έκθεση «Διαπολιτισμοί» διοργανώθηκε από το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, με το σκεπτικό ότι η συνάντηση και η διασταύρωση διαφορετικών πολιτισμών αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία και την κατανόηση της σύγχρονης τέχνης. Οι σύγχρονοι καλλιτέχνες αντλούν στοιχεία από διαφορετικούς πολιτισμούς αναγνωρίζοντας το κοινό ανθρωπολογικό τους υπόβαθρο. Τα έργα τους απευθύνονται σε ένα κοινό που έχει υπερβεί τα στενά εθνικά ή τοπικά όρια.

Την επιμέλεια της έκθεσης, που διήρκεσε από 6 Ιουλίου - 31 Δεκεμβρίου 2004, είχε η κ. Άννα Καφέτση. Η έκθεση παρουσιάστηκε στη νέα πτέρυγα του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών και συμμετείχαν 17 διεθνώς αναγνωρισμένοι καλλιτέχνες, που οι περισσότεροι ζουν σε μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα -Νέα Υόρκη, Λονδίνο, Βερολίνο, κ.λπ. Πρόκειται για τους παρακάτω καλλιτέχνες: Miroslaw Balka, Κώστας Βαρώτσος, Katharina Fritsch, Kendell Geers, Mona Hatoum, Gary Hill, Emily Jacir, Γιάννης Κουνέλλης, Wolfgang Laib, Shirin Neshat, Walid Ra'ad & The Atlas Group, Kim Sooja, Δανάη Στράτου, Do-Ho Suh, Κώστας Τσόκλης, Bill Viola, Γιώργος Χατζημιχάλης. Τα έργα τους, παραγγελίες του μουσείου ειδικά για την έκθεση, αγοράστηκαν από την Πολιτιστική Ολυμπιάδα (ΟΠΕΠ Α.Ε.), με σκοπό να περιέλθουν στις μόνιμες συλλογές του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης.

## Αγών

Στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων για την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα, η Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΥΠΠΟ και το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο διοργάνωσαν την έκθεση «Αγών» (9 Ιουλίου-31 Οκτωβρίου 2004), αφιερωμένη στο αγωνιστικό πνεύμα των αρχαίων Ελλήνων και στην πολιτιστική διάσταση των αρχαίων αθλητικών αγώνων. Η έκθεση, διαρθρωμένη σε πέντε μεγάλες θεματικές ενότητες -Προσωποποίηση του Αγώνα, Μυθικοί αγώνες, Αγώνες του σώματος, Αγώνες του πνεύματος, Αποθέωση των νικητών-, με 230 εξαιρετικά έργα γλυπτικής και αγγειοπλαστικής, από 14 ελληνικά



και 19 ξένα μουσεία, επιδίωξε να αναδείξει κάθε είδος «αγώνα», καθώς και την σημασία που είχε για τον αρχαίο κόσμο η άθληση του πνεύματος και του σώματος. Με την ευκαιρία της έκθεσης κυκλοφόρησε επιστημονικός κατάλογος με πλούσια εικονογράφηση.

## Αθήνα 1896 - Α΄ Διεθνείς Ολυμπιακοί Αγώνες



Με την ευκαιρία της τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα, το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο διοργάνωσε το καλοκαίρι του 2004, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων του Υπουργείου Πολιτισμού, την έκθεση «Αθήνα 1896 - Α΄ Διεθνείς Ολυμπιακοί Αγώνες». Κυκλοφόρησε βιβλίο και ομώνυμος κατάλογος-οδηγός της έκθεσης.

Μέσα από το πολιτικό, κοινωνικό, πνευματικό και καλλιτεχνικό πλαίσιο της εποχής εκείνης, αναδεικνύεται το ιστορικό της αναβίωσης των πρώτων Διεθνών Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς και η τέλεσή τους το 1896 στη μικρή τότε Αθήνα. Τα εκθέματα –ζωγραφικά έργα, φωτογραφίες, χαλκογραφίες, σπάνιες εκδόσεις, έντυπα, αρχιτεκτονικά σχέδια, γλυπτά, χάρτες, κ.λπ.–, μερικά από τα οποία παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά, προέρχονται κυρίως από τις συλλογές του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου αλλά και από πολλά άλλα ιδρύματα και μουσεία.

Μετά από μια σύντομη αναδρομή στους Ολυμπιακούς Αγώνες της αρχαιότητας και στο ιδιαίτερο ενδιαφέρον των Ευρωπαίων για την αρχαία Ελλάδα από τον 18ο αιώνα κυρίως και μετά, παρουσιάζονται οι προσπάθειες του ελληνικού κράτους, από το 1829 και μετά, για την προώθηση της γυμναστικής στα σχολεία. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις Ζάππειες Ολυμπιάδες, στην ίδρυση των πρώτων γυμναστικών και αθλητικών συλλόγων, στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, στην αναμάρμωση του Παναθηναϊκού Σταδίου και στις προσωπικότητες των Pierre de Coubertin και Δημητρίου Βικέλα. Τέλος, παρουσιάζονται με κάθε λεπτομέρεια οι εκδηλώσεις των Ολυμπιακών

Αγώνων του 1896 και της Μεσολυμπιάδας του 1906.

Την έκθεση εγκαινίασε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος στις 2 Ιουνίου, και θα παραμείνει ανοιχτή για το κοινό έως τις 31 Δεκεμβρίου.

## Προσκύνημα στο Σινά Θησαυροί από την Ιερά Μονή της Αγίας Αικατερίνης

Από τις 20 Ιουλίου έως τις 26 Σεπτεμβρίου 2004 το Μουσείο Μπενάκη φιλοξένησε 41 αριστουργήματα από τη Μονή της Αγίας Αικατερίνης στο όρος Σινά. Την έκθεση εγκαινίασε ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος.

Τα σαράντα ένα αυτά αριστουργήματα είχαν εκτεθεί στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης στο πλαίσιο της έκθεσης «Byzantium: Faith and Power 1261-1557».

Η παρουσίασή τους στην Αθήνα θεωρήθηκε ως συνέχεια της έκθεσης «Η Δόξα του Βυζαντίου στο Όρος Σινά» που είχε γίνει το 1997. Καλύπτουν τα έργα αυτά μια πολύ σημαντική περίοδο της ιστορίας της Μονής, από τον όψιμο 12ο έως τον 15ο αιώνα. Περιλαμβάνουν σπάνια δείγματα της τέχνης της Κωνσταντινούπολης, αλλά και εικόνες που φιλοτεχνήθηκαν με το ιδιαίτερο καλλιτεχνικό ιδίωμα που ανέπτυξαν οι Σταυροφόροι κατά την παρουσία τους στην ανατολική Μεσόγειο και επηρεασμένοι από την επαφή τους με τη βυζαντινή τέχνη.



Η Μονή Σινά, ιερός τόπος προσκυνήματος για τρεις μεγάλες μονοθεϊστικές θρησκείες –τη χριστιανική, την ιουδαϊκή και τη μουσουλμανική– αποτέλεσε χώρο γόνιμης συνύπαρξης διαφορετικών λαών και πολιτισμών. Γι' αυτό και η παρουσίαση της έκθεσης αυτής στο διεθνές κοινό των Ολυμπιακών Αγώνων είχε ιδιαίτερη σημασία. Με την ευκαιρία της έκθεσης εκδόθηκε δίγλωσσος κατάλογος (ελληνικά και αγγλικά). Από το Τμήμα των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Μουσείου Μπενάκη εκδόθηκε επίσης συνοδευτικό εκπαιδευτικό υλικό.



## Νέες Εκδόσεις

### Πρακτικά του Ευρ. Συνεδρίου «Πρόσβαση ατόμων με αναπηρίες σε χώρους πολιτισμού και αθλητισμού»

Στα τέλη του 2003 (30 Οκτωβρίου - 1 Νοεμβρίου) το Υπουργείο Πολιτισμού, στο πλαίσιο των προγραμματισμένων δράσεων του για το Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρία, διοργάνωσε συνέδριο στη Θεσσαλονίκη με θέμα «Πρόσβαση ατόμων με αναπηρίες σε χώρους πολιτισμού και αθλητισμού». Το 2004 κυκλοφόρησαν στην ελληνική και αγγλική γλώσσα τα Πρακτικά του Συνεδρίου, όπου καταγράφονται οι προβληματισμοί και οι ποικίλες θέσεις που διατυπώθηκαν κατά τις εργασίες του Συνεδρίου. Τα θέματα που απασχόλησαν τους συνέδρους, εκπροσώπους διαφορετικών ευρωπαϊκών κρατών, ήταν: το υφιστάμενο ευρωπαϊκό και ελληνικό νομικό πλαίσιο, οι βασικές αρχές-οδηγίες για τη βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών, η επιμόρφωση των προσώπων που ασχολούνται με άτομα με αναπηρίες, οι εκπαιδευτικές δράσεις και η εξασφάλιση πρόσβασης σε χώρους πολιτισμού.

Τα Πρακτικά φιλοδοξούν να αποτελέσουν ένα χρήσιμο εργαλείο, αλλά και σημείο αναφοράς για όσους εργάζονται για την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες στις πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις.



### Το ηλεκτρονικό περιοδικό ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑ (www.aegean.gr/culturaltec/museology)

Το Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας (ΤΠΤΕ) του Πανεπιστημίου Αιγαίου παρουσίασε, τον Απρίλιο του 2004, το πρώτο ηλεκτρονικό περιοδικό Μουσειολογίας στην Ελλάδα, που φέρει τον τίτλο «Μουσειολογία». Η δημιουργία της ηλεκτρονικής αυτής περιοδικής έκδοσης εντάσσεται στις προσπάθειες του ΤΠΤΕ να προωθήσει την έρευνα και τη μελέτη στον χώρο της Μουσειολογίας, η οποία αποτελεί μία εκ των τεσσάρων προπτυχιακών κατευθύνσεων του ΤΠΤΕ και αναπόσπαστο κομμάτι του μεταπτυχιακού προγράμματος «Πολιτισμική Πληροφορική και Μουσειολογία». Στις 17 Ιουνίου το περιοδικό παρουσιάστηκε και σε ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην έδρα του Ελληνικού Τμήματος του ICOM στην Αθήνα.

Δύο τεύχη του περιοδικού θα κυκλοφορούν κάθε χρόνο, σε περιβάλλον διαδικτύου, ένα τον Απρίλιο και ένα τον Οκτώβριο. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν άρθρα σε μία από τις παρακάτω γλώσσες: ελληνική, αγγλική, γαλλική, γερμανική, ιταλική, ρωσική, πορτογαλική και πολωνική. Τις γλώσσες αυτές χειρίζονται μέλη του ΤΠΤΕ. Κάθε άρθρο πρέπει να συνοδεύεται από περίληψη στην αγγλική ή τη γαλλική γλώσσα. Η απόφαση να γίνονται δεκτά άρθρα σε τόσες πολλές γλώσσες συνδέεται με την επιδίωξη των εκδοτών να είναι διεπιστημονική η συνεργασία και διεθνής η εμβέλεια του περιοδικού.

Η ύλη κατανέμεται σε πέντε ενότητες:

1. Άρθρα για θέματα μουσειολογίας, μουσειοπαιδαγωγικής, τεχνολογίας και διαχείρισης, καθώς και για θέματα ιστορίας, αρχαιολογίας, ιστορίας της τέχνης, κοινωνικής ανθρωπολογίας, φυσικών επιστημών, κ.λπ.
2. Παρουσίαση μουσείων, εκθέσεων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με στόχο την ενημέρωση, αλλά και τον προβληματισμό, για θέματα εφαρμοσμένης μουσειολογίας και μουσειοπαιδαγωγικής.
3. Νέες τεχνολογίες και οι ποικίλες εφαρμογές τους στον χώρο των μουσείων.
4. Κριτικές παρουσιάσεις βιβλίων και εκδόσεων που πραγματεύονται θέματα σχετικά με την ύλη του περιοδικού.
5. Ερευνητικά προγράμματα για πρωτοποριακές και καινοτόμες δράσεις, που θα ενημερώνουν το κοινό για τις σύγχρονες ερευνητικές αναζητήσεις και τα αποτελέσματά τους.

Το επόμενο τεύχος θα κυκλοφορήσει στο Διαδίκτυο στα τέλη Οκτωβρίου του 2004.

### Πρακτικά Α' Διεθνούς Συνεδρίου Μουσειολογίας

Τον Μάιο του 2004 εκδόθηκαν από το Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου τα Πρακτικά του Πρώτου Διεθνούς Συνεδρίου Μουσειολογίας, που πραγματοποιήθηκε στη Μυτιλήνη το 2002, με θέμα «Μουσείο, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες». Συμμετείχαν Έλληνες και ξένοι επιστήμονες από τον χώρο των μουσείων και των νέων τεχνολογιών. Οι ανακοινώσεις τους αφορούσαν θε-

ωρητικές προσεγγίσεις, συγκεκριμένες εφαρμογές, έρευνες και προβληματισμούς, προτάσεις και ερωτήματα σχετικά με τη χρήση και τις εφαρμογές των νέων τεχνολογιών στα μουσεία. Ο τόμος των Πρακτικών περιλαμβάνει όλες τις ανακοινώσεις που έγιναν στο Συνέδριο, οι οποίες εντάσσονται σε τρεις θεματικές ενότητες: Μουσείο-Διαχείριση και Νέες Τεχνολογίες, Μουσείο και Εκπαίδευση, Μουσείο και Κοινό.

Στην πρώτη ενότητα περιλαμβάνονται ανακοινώσεις που αναφέρονται σε θεωρητικές προσεγγίσεις και παραδείγματα συγκεκριμένων εφαρμογών από την ελληνική και ευρωπαϊκή πραγματικότητα και αφορούν την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη λειτουργία του μουσείου –έρευνα, διοίκηση, διαχείριση και δημόσιες σχέσεις.

Οι ανακοινώσεις της δεύτερης ενότητας αναφέρονται στις δυνατότητες εμπλουτισμού και επαναπροσδιορισμού του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου μέσα από τη χρήση των νέων τεχνολογιών, καθώς και σε θέματα, όπως ο ρόλος της μουσειοπαιδαγωγικής στην οργάνωση της επικοινωνιακής πολιτικής ενός σύγχρονου μουσείου και η αξιοποίηση τόσο των μουσειακών δικτυακών τόπων ως εκπαιδευτικού υλικού για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση όσο και της ψηφιακής τεχνολογίας για την επικοινωνία του μουσείου με το κοινό.

Στην τρίτη και τελευταία ενότητα εντάσσονται ανακοινώσεις που αναλύουν αποτελέσματα από έρευνες κοινού και αξιολογήσεις σε ελληνικά μουσεία σχετικά με την ευχρηστία των δικτυακών τόπων των μουσείων και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη μουσειακή ερμηνεία, στην προβολή των μουσείων στο διαδίκτυο, στον έλεγχο περιβαλλοντικών παραμέτρων στα μουσεία, κ.ά.

Τα συμπεράσματα του Συνεδρίου και

οι ανακοινώσεις που αναπτύχθηκαν πιστεύουμε ότι θα συμβάλουν ουσιαστικά στην προώθηση της έρευνας σε θέματα μουσειολογίας, μουσειοπαιδαγωγικής και νέων τεχνολογιών, και ότι τα Πρακτικά θα αποτελέσουν χρήσιμο βοήθημα και σημείο αναφοράς όχι μόνο για τους επιστήμονες του κλάδου και τους σπουδαστές αλλά και για όλους τους πολιτιστικούς φορείς.

## Το περιοδικό «Τετράδια Μουσειολογίας»

Τον Ιούνιο του 2004 κυκλοφόρησε το νέο περιοδικό «Τετράδια Μουσειολογίας» έπειτα από μακρά περίοδο επώασης. Όσοι παρακολουθούν στην Ελλάδα τη διεθνή εξέλιξη της επιστήμης της μουσειολογίας και τη μουσειολογική έρευνα και πρακτική, που καλύπτει πλέον όλους τους τομείς λειτουργίας των μουσείων, είχαν από καιρό επισημάνει την ανάγκη ύπαρξης μιας περιοδικής έκδοσης εξειδικευμένης σε θέματα μουσειολογίας.

Η υιοθέτηση από την ελληνική επιστημονική κοινότητα ιδεών, αντιλήψεων και πρακτικών της διεθνούς μουσειακής κοινότητας, ή και η δημιουργία αμιγώς εγχώριων αρχών και εφαρμογών προϋποθέτουν την εξοικείωση των εκφραστών αυτών των ιδεών με τους θεωρητικούς προβληματισμούς του χώρου, τα πρότυπα βέλτιστης μουσειακής λειτουργίας και τις δυνατότητες υλοποίησής τους. Το νέο περιοδικό εκφράζει ακριβώς τη βούληση και την ανάγκη για συστηματικότερη ενημέρωση των Ελλήνων επαγγελματιών μέσα από την παρουσίαση διεπιστημονικών και πλήρως τεκμηριωμένων απόψεων για τη μουσειακή έρευνα και πρακτική.

Με την πεποίθηση ότι το ενδιαφέρον για τα μουσεία και τη μουσειολογία στη χώρα μας είναι μεγάλο και ουσιαστικό, μια ομάδα μουσειολόγων, οι κ. Ανδρομάχη

Γκαζή, Γεωργία-Τζίνα Κούτσικα, Μάρλεν Μούλιου, Θεανώ Μουσούρη, Αλεξάνδρα Μπούνια και Αλεξάνδρα Νικηφορίδου, επεξεργάστηκε την ιδέα για την έκδοση του περιοδικού –θεωρητικό πλαίσιο, φυσιογνωμία, δομή, περιεχόμενο, κ.ά.– και αποτέλεσε τη Συντακτική Επιτροπή. Οι βασικοί στόχοι του περιοδικού είναι οι ακόλουθοι:

1. Δημιουργία ενός διεπιστημονικού πεδίου πρόσφορου για διεξαγωγή διαλόγου πάνω σε θέματα σχετικά με τη μουσειολογία και τα μουσεία.
2. Διαμόρφωση ενός χώρου για παρουσίαση απόψεων και κατάθεση εμπειριών και προσδοκιών, που θα αποτελεί σημείο σύγκλισης αλλά και διεύρυνσης της κοινότητας των ανθρώπων των μουσείων.
3. Αποσαφήνιση του περιεχομένου της έννοιας της μουσειολογίας ως ξεχωριστού γνωστικού πεδίου, δεδομένου ότι δεν είναι λίγες οι παρανοήσεις στη χώρα μας τόσο ως προς την αναγκαιότητα ύπαρξής της όσο και ως προς το ακριβές πεδίο δράσης της.

Μελέτες για ζητήματα μουσειολογικής θεωρίας και έρευνας, άρθρα που εστιάζουν σε θέματα μουσειακής πρακτικής, μόνιμες στήλες για την κριτική παρουσίαση εκθέσεων και τη χρήση νέων τεχνολογιών στα μουσεία, βιβλιοκρισίες, παρουσιάσεις συνεδρίων, κ.ά., είναι μερικά από τα θέματα που θα απασχολούν το περιοδικό.

Τα «Τετράδια Μουσειολογίας» θα εκδίδονται μία φορά τον χρόνο, την άνοιξη, με την εκδοτική υποστήριξη του εκδοτικού οίκου «Μεταίχμιο», την επιστημονική βοήθεια της κ. Τ. Χατζηνικολάου, συμβούλου της έκδοσης, και την υποστήριξη του Ελληνικού Τμήματος του ICOM, το οποίο έθεσε το περιοδικό υπό την αιγίδα του.

Τιμή πώλησης τεύχους: 8€

Το περιοδικό διατίθεται σε πολλά βιβλιοπωλεία της Αθήνας και της περιφέρειας.

# 20<sup>ο</sup> Παγκόσμιο Συνέδριο και 21<sup>η</sup> Γενική Συνέλευση του ICOM στη Σεούλ

Η 21η Γενική Συνέλευση του ICOM, καθώς και το 20<sup>ο</sup> Παγκόσμιο Συνέδριο, με θέμα «Μουσεία και άυλη πολιτιστική κληρονομιά», πραγματοποιήθηκαν με εξαιρετική επιτυχία στη Σεούλ της Ν. Κορέας από 2-8 Οκτωβρίου 2004. Έλαβαν μέρος 1.200 περίπου σύνεδροι από όλες τις χώρες του κόσμου. Το Ελληνικό Τμήμα του ICOM εκπροσώπησαν η Πρόεδρος κ. Τέτη Χατζηνικολάου και 4 ακόμη μέλη.

Η προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς απασχολεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια τη διεθνή επιστημονική κοινότητα, η οποία διερευνά, μεταξύ άλλων, τον ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν τα μουσεία στη μελέτη, την ανάδειξη και την προβολή της.

Την πρώτη ημέρα του Συνεδρίου οι κύριοι ομιλητές, με εισηγήσεις τους στην ολομέλεια, προσέγγισαν το θέμα από ιστορική, νομική, ανθρωπολογική και μουσειολογική άποψη. Ακολούθησε ένα τριήμερο χωριστών συναντήσεων των Διεθνών Επιτροπών, που συνοδεύτηκαν, κατά περίπτωση, από επισκέψεις σε μουσεία. Παράλληλα, λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος του Συνεδρίου, οργανώθηκαν τρεις διεπιστημονικές ημερίδες με τα εξής θέματα: «Τα μουσεία και η ζωντανή κληρονομιά», «Η ψηφιακή κληρονομιά», «Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς», και «Η ψηφιακή κληρονομιά και τα μουσεία του μέλλοντος».

Στους συνέδρους δόθηκε επίσης η δυνατότητα να επιλέξουν μια ημερήσια εκδρομή σε μουσεία και μνημεία, ανάλογα με τα επιστημονικά τους ενδιαφέροντα. Στον χώρο του Συνεδρίου είχε οργανωθεί και μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα έκθεση, που αφενός περιελάμβανε αξιόλογο μουσειογραφικό υλικό και αφετέρου προσέφερε στους επισκέπτες μια ζωντανή εικόνα του παραδοσιακού πολιτισμού της Ν. Κορέας. Οι παράλληλες εκδηλώσεις, εστιασμένες στην αναπαράσταση ηθών, εθίμων και διαφόρων τελετουργιών, τράβηξαν το ενδιαφέρον όλων των συνέδρων.

Η Γενική Συνέλευση ανέδειξε επίσης το νέο Εκτελεστικό Συμβούλιο του ICOM για την τριετία 2004-2007. Πρόεδρος εξελέγη η Alissandra Cummins (Barbados), αντιπρόεδροι οι Amareswar Galla (Australia) και Martin R. Schärer (Switzerland), ταμίας η Nancy Hushion (Canada) και μέλη οι George Okello Abungu (Kenya), Gary Edson (United States), Hans-Martin Hinz (Germany), Jongsok Kim (Rep. of Korea), Xiangyi Li (China), Elisabet Olofsson (Sweden), Per Bjørn Rekdal (Norway), Tereza C. Moletta Scheiner (Brazil), Marie Christine Van der Sman

(Netherlands), Michel Van-Praët (France), W. Richard West, Jr. (United States). Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής εξελέγη ο Günther Dembski (Austria) και αντιπρόεδρος ο Virgil Nitulescu (Romania).

Από ελληνικής πλευράς, η κ. Πένη Θεολόγη-Γκούτη εξελέγη Γραμματέας της Διεθνούς Επιτροπής Πανεπιστημιακών Μουσείων (UMAC), για δεύτερη συνεχή θητεία, και ο κ. Γιάννης Μαρκάκης Γραμματέας της Επιτροπής Περιφερειακών Μουσείων (ICR).

Οι βασικές εισηγήσεις του Συνεδρίου δημοσιεύτηκαν στην αγγλική γλώσσα σε ένα μικρό εύχρηστο τόμο που βρίσκεται στη βιβλιοθήκη του Ελληνικού Τμήματος του ICOM, όπου έχει κατατεθεί επίσης πλούσιο ενημερωτικό υλικό για το Συνέδριο στη Σεούλ.

## Το Συνέδριο της Διεθνούς Επιτροπής Πανεπιστημιακών Συλλογών και Μουσείων (UMAC)

Η Διεθνής Επιτροπή Πανεπιστημιακών Συλλογών και Μουσείων (UMAC) είναι από τις νεώτερες Διεθνείς Επιτροπές του ICOM με συνεχώς αυξανόμενο αριθμό μελών. Είναι μια πολύ δυναμική Επιτροπή που ενεργεί, κατά κάποιον τρόπο, ως μέσον επικοινωνίας μεταξύ αυτών που εργάζονται ή συνεργάζονται με ακαδημαϊκά μουσεία, πινακοθήκες και συλλογές, συμπεριλαμβανομένων των βοτανικών συλλογών και των βοτανικών κήπων.

Το Συνέδριο της Επιτροπής πραγματοποιήθηκε στη Σεούλ από 4-7 Οκτωβρίου 2004, στο πλαίσιο του Τριετούς Συνεδρίου του ICOM. Το γενικό θέμα του Συνεδρίου ήταν «Traditional Culture and Intangible Heritage in University Museums», με δύο επιμέρους θέματα: «University Museums: New purposes; Future possibilities», και «University Museums through the eyes of others».

Οι εργασίες του Συνεδρίου διεξήχθησαν σε τέσσερις διαφορετικούς χώρους: σε αίθουσα του Συνεδριακού και Εκθεσιακού Κέντρου της Σεούλ COEX, στο αμφιθέατρο του Μουσείου του Εθνικού Πανεπιστημίου της Σεούλ, στο αμφιθέατρο του Μουσείου του Πανεπιστημίου Yeyngnam, και στο αμφιθέατρο του Μουσείου του Πρεσβυτεριανού Πανεπιστημίου Keiuyung. Σε όλα τα πανεπιστημιακά μουσεία τους συνέδρους υποδέχθηκαν οι πρυτανικές αρχές και το προσωπικό των μουσείων.

Στο Συνέδριο παρουσιάστηκαν 21 άρθρα και 4 πόστερ σχετικά με

το γενικό και τα επιμέρους θέματα, από ομιλητές που προέρχονταν από 12 διαφορετικές χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής, της Ασίας και της Αυστραλίας. Δύο από τους ομιλητές ήταν οι Πρυτάνεις των Πανεπιστημίων που φιλοξένησαν το Συνέδριο, οι οποίοι παρουσίασαν τους τρόπους με τους οποίους τα Πανεπιστήμιά τους υποστηρίζουν ηθικά και υλικά τα μουσεία και οικομουσεία που ανήκουν σ' αυτά. Πραγματοποιήθηκαν επίσης οι συναντήσεις των έξι ομάδων εργασίας, η Γενική Συνέλευση της Επιτροπής UMAC και οι εκλογές για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Οι σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν πανεπιστήμια και πανεπιστημιακά μουσεία και οικομουσεία, καθώς και εθνικά μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους και κομφουκιανικά χωριά ιδιαίτερης σημασίας για την Κορέα.

Περιλήψεις των άρθρων που παρουσιάστηκαν στο Συνέδριο δημοσιεύονται στον ιστότοπο της Επιτροπής, όπου θα δημοσιευθούν και τα Πρακτικά του Συνεδρίου (<http://www.lib.mq.edu.au/mcm/umac/conferences.html>). Αργότερα, τα Πρακτικά θα δημοσιευθούν και σε έντυπη μορφή.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Επιτροπή Πανεπιστημιακών Συλλογών και Μουσείων - UMAC μπορείτε να απευθυνέστε στη Γραμματέα της Επιτροπής:

Πένυ Θεολόγη-Γκούτη, Αρχιτέκτονα Μηχ. - Εθνολόγο, Υπεύθυνη του Μουσείου Επιστημών και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών.

Τηλ. 2610 996712 ή 2610 996341, Φαξ 2610 996341  
e-mail: [stmuseum@upatras.gr](mailto:stmuseum@upatras.gr)

## Η Διεθνής Επιτροπή Περιφερειακών Μουσείων (ICR)

Η πρώτη συνάντηση της Επιτροπής ICR για τον προγραμματισμό της δράσης της για το 2004 έγινε στην πόλη Spittal της Αυστρίας (17-22 Μαρτίου 2004). Το ετήσιο Συνέδριο της Επιτροπής πραγματοποιήθηκε στη Σεούλ, στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Συνεδρίου του ICOM (2 - 8 Οκτωβρίου 2004). Στη συνάντηση

αυτή συμμετείχαν 55 σύνεδροι από 16 χώρες. Την οργανωτική εποπτεία είχε το Gyeonggi Provincial Museum, το σημαντικότερο περιφερειακό μουσείο της Κορέας. Το θέμα του Συνεδρίου, «Τοπική ανάπτυξη και άυλη πολιτιστική κληρονομιά: ο ρόλος των Μουσείων», προσεγγίστηκε διεξοδικά και από διαφορετικές σκοπιές:

1. Εννοιολογικό περιεχόμενο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και καθορισμός του ρόλου της στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας μιας περιοχής.
2. Η αντιμετώπιση της άυλης πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς από τα μουσεία και η μετάλλαξή της σε σύγχρονη πολιτιστική γλώσσα που συμβάλλει στον κοινωνικό αυτοπροσδιορισμό μιας τοπικής κοινωνίας.
3. Η ανάδειξη και ο σεβασμός της διαφορετικότητας (που προκύπτει από την πολυπολιτισμική σύνθεση μιας κοινωνίας) από τα μουσεία και η μουσειογραφική αξιοποίησή της.
4. Η ένταξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στην εκπαίδευση και ο ρόλος των τοπικών μουσείων στη γνωριμία των παιδιών με αυτά τα τεκμήρια πολιτισμού.
5. Η καταγραφή της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς με τη βοήθεια της νέας ψηφιακής τεχνολογίας και η παρουσίασή της με σύγχρονο τρόπο από τα τοπικά μουσεία.

Στο περιθώριο του Συνεδρίου συζητήθηκαν προτάσεις για βελτιώσεις του δικτυακού τόπου του ICR ([www.icr-icom.org](http://www.icr-icom.org)) και παρουσιάστηκε η μετάφραση στα κορεατικά της έκδοσης του ICR «Guidelines to Improve Museum Quality and Standards». Το βιβλίο αυτό (σ. 112, τιμή 10 €), καρπός τριετούς έρευνας με θέμα «Ποιοτικές προδιαγραφές Μουσείων», μεταφράζεται και στην ελληνική γλώσσα. Παράλληλα, οι σύνεδροι επισκέφθηκαν διάφορα τοπικά μουσεία και πολιτιστικούς χώρους στην ευρύτερη περιοχή της Σεούλ και είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν απόψεις και εμπειρίες με Κορεάτες συναδέλφους.

Στις εκλογές, που έγιναν την τελευταία ημέρα του Συνεδρίου, αναδείχθηκε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του ICR. Γραμματέας εξελέγη ο Γιάννης Μαρκάκης, διευθυντής του Μουσείου «Λυχνοστάτης» στην Κρήτη ([lychnos@hrs.forthnet.gr](mailto:lychnos@hrs.forthnet.gr)).



ICOM • ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Αγ. Ασωμάτων 15, 105 53 Αθήνα  
[T] 210 3239 414 • [F] 210 3239 414

e-mail: [icom@otenet.gr](mailto:icom@otenet.gr)

### ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Π. Θεολόγη-Γκούτη, Α. Κόκκου  
Γ. Μαρκάκης, Π. Μαυρουδή  
Μ. Μούλιου, Α. Μπούνια  
Ν. Νικονάνου, Ξ. Πολίτου, Ν. Σελέντη  
Α. Τσιπούρη, Τ. Χατζηνικολάου  
Σ. Χούλια

### ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Αγγελική Κόκκου

### ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ/ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ερμής Κασάπης

### ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

Τα Γραφεία του Ελληνικού Τμήματος του ICOM είναι ανοικτά για το κοινό κάθε Τετάρτη απόγευμα 17.00 – 21.00. Ωστόσο, για επείγουσες και ειδικές περιπτώσεις, μπορεί να καθοριστεί κάποιο άλλο ραντεβού μετά από συνεννόηση.

Τα μέλη του ICOM που κατοικούν στον Νομό Αττικής παρακαλούνται θερμά, για διευκόλυνση της Γραμματείας, να καταβάλλουν τη συνδρομή τους στα Γραφεία του ICOM, Αγ. Ασωμάτων 15 στο Θησείο (Τετάρτη απόγευμα 17.00-21.00). Τα μέλη που κατοικούν εκτός Νομού Αττικής μπορούν να καταβάλλουν τη συνδρομή τους μέσω ταχυδρομικής επιταγής με τα στοιχεία:

ICOM – Ελληνικό Τμήμα  
Αγ. Ασωμάτων 15  
105 53 Αθήνα